

ตำราวิธีสอนวิชาคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนในชั้นประถมศึกษาตอนต้น
ที่พิมพ์โดยกระทรวงศึกษาธิการเมื่อปี ๒๕๑๖ และแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อปี ๒๕๑๘

จุฬารัตน์ ภูติยต

ตำราวิธีสอนนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตราจารย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชารัฐศาสตรบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๕๓

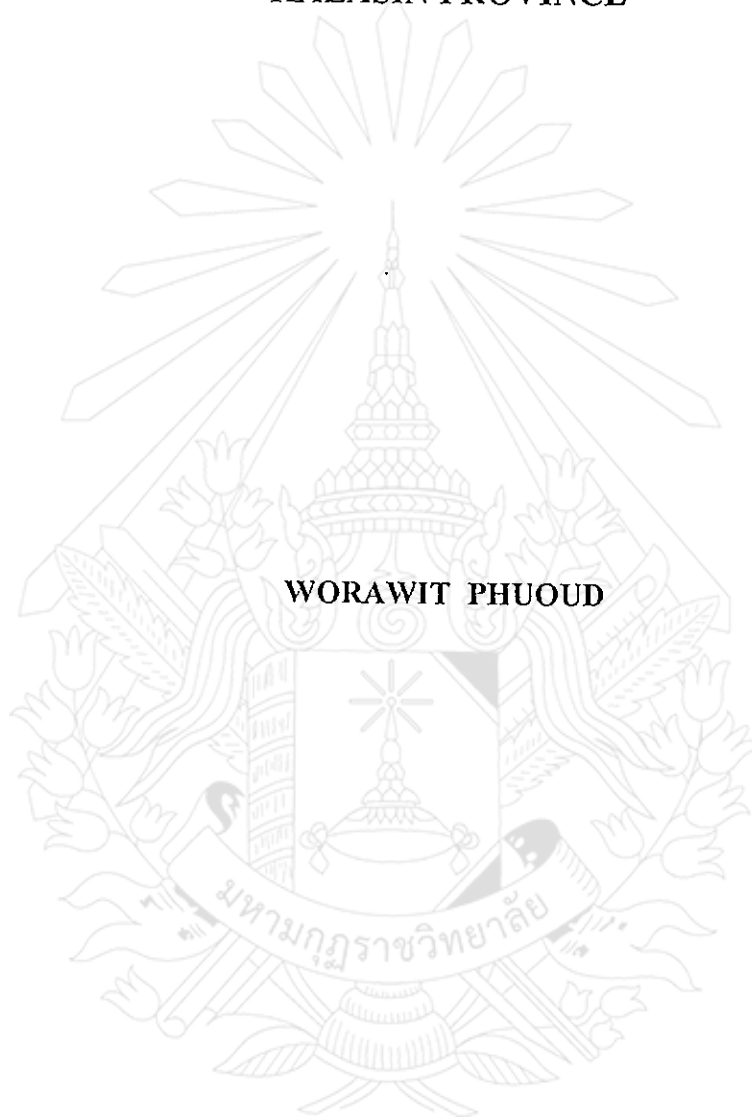
การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล :
ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๓

B 140665

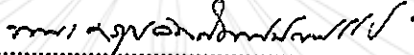
**COMMUNITY COMMITTEE'S PARTICIPATION IN
MUNICIPALITY ADMINISTRATION : A CASE
STUDY OF KALASIN MUNICIPALITY,
KALASIN PROVINCE**

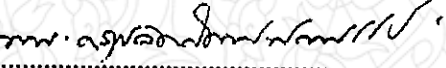
**A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF GOVERNMENT
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E. 2553 (2010)**

หัวข้อสารนิพนธ์ : การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ในการบริหารงานเทศบาล :
ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
ชื่อนักศึกษา : วรวิทย์ ภูอวด
สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. สุทัศน์ ตันสุวรรณ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : พระครูสุธีวรสาร

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

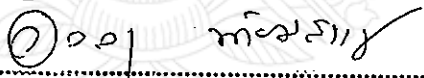

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ (ดร.))

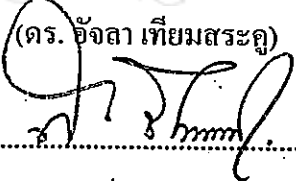
คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ (ดร.))

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุทัศน์ ตันสุวรรณ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(พระครูสุธีวรสาร)

..... กรรมการ
(ดร. อัจฉา เทียมสระคู)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. สุกิจ ชัยมุสิก)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : Community Committee's Participation on Municipality Administration :
A Case Study of Kalasin Municipality, Kalasin Province

Student's Name : Worawit Phuoud

Department : Government

Advisor : Associate Prof. Dr. Sutas Tansuwan

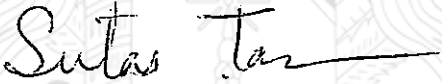
Co-Advisor : Phrakhrusutheevorasanr

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

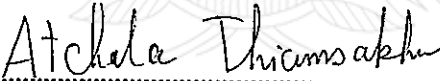

..... Dean of Graduate School
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn (Dr.))

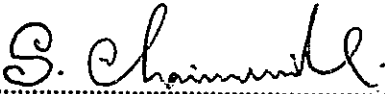
Thematic Committee

..... Chairman
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn (Dr.))

..... Advisor
(Associate Prof. Dr. Sutas Tansuwan)

..... Co-Advisor
(Phrakhrusutheevorasanr)

..... Member
(Dr. Atchala Thiamsakhu)

..... Member
(Asst. (Emeritus) Prof. Dr. Sukit Chaimusik)

หัวข้อสารนิพนธ์	: การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ในการบริหารงานเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
ชื่อนักศึกษา	: วรวิทย์ ภูอวด
สาขาวิชา	: รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	: รองศาสตราจารย์ ดร. สุทัศน์ ตันสุวรรณ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: พระครูสุธีวรสาร
ปีการศึกษา	: 2553

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนใน การบริหารงานเทศบาลของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาลของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จำนวน 189 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.48 - 0.77 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 วิเคราะห์ข้อมูลด้วย โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1) ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ไป หาดำสุด ได้แก่ ด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านการกีฬา และนันทนาการ และด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามลำดับ

2) สำหรับข้อเสนอแนะ คณะกรรมการชุมชน ได้ให้ข้อเสนอแนะ โดยเรียงลำดับความถี่ สูงสุดสามอันดับแรก ได้แก่ คณะกรรมการ ควรสนับสนุนโครงการกองทุนสวัสดิการชุมชน คณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในปรับปรุงตลาดสดเทศบาล เช่น ล้างทำความสะอาดทุกวัน และ คณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในกระบวนการเสริมสร้าง ประชาธิปไตย เป็นต้น

Thematic Title : **Community Committee's Participation on Municipality Administration :
A Case Study of Kalasin Municipality, Kalasin Province**

Student's Name : **Worawit Phuoud**

Department : **Government**

Advisor : **Associate Prof. Dr. Sutas Tansuwan**

Co-Advisor : **Phrakhrusutheevorasanr**

Academic Year : **B.E. 2553 (2010)**

ABSTRACT

The objectives of this thematic paper were 1) to study community committee's participation on administration of kalasin municipality, kalasin province. 2) to study the suggestions with community committee 's participation on administration of kalasin municipality, kalasin province. The sample were community committee about 189 subject. The instrument used in the study were questionnaires. The questionnaires were rating scale five level, 30 items, Discrimination power was between 0.48 – 0.77, Reliability was 0.95. Data analysis by computer programme. Data were analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation.

Results of the study were found as follows :

1) Participation of the committee members had their opinions in the medium level, for ranging from the highest to the lowest levels; Aspect namely, Social, Education, Economy, Politic and administration, Sport and relaxation, Religion, custom art, culture and local wisdom.

2) And the community committee gave suggestion from the first three rank highest frequency are ; The committee members should be support social welfare community fund. The committee members should be in participation to adjust the fresh market, etc, to wash the fresh market everyday. The committee members should be in participation to train for people about democracy.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เล่มนี้จะสำเร็จลงได้ เพราะผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลืออย่างมีเมตตาจากบุคคลหลายท่านที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางในการเขียนสารนิพนธ์ ให้กำลังใจและอุปถัมภ์ด้วยดีตลอดมา และขอกราบขอบพระคุณ วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ที่เปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ผู้สอนทุก ๆ ท่าน และขอนมัสการกราบขอบพระคุณ พระเทพปริยัติวิมล อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย พระปริยัติสารเวที รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ที่เปิดการเรียนการสอนในระดับมหาบัณฑิต

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ เสนอแนะ ปรับปรุง ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ตั้งแต่ต้นจนเสร็จสมบูรณ์ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ที่ให้ความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือเป็นอย่างดี

ขอนมัสการกราบขอบพระคุณ รศ.ดร. สุทัศน์ ดันสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ พระครูสุธีวรสาร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้ให้คำแนะนำการทำสารนิพนธ์ ตรวจสอบแก้ไขจนสารนิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย พระปลัดชาญชัย ญาณธมโม พระณานิพิทย์ อินุทจารี และนางอุบลรัตน์ เปี้ยจำปา ที่กรุณาตรวจสอบและแก้ไขแบบสอบถาม ให้มีเนื้อหาครบถ้วน สมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอขอบคุณเพื่อน ๆ นักศึกษาปริญญาโททุกคน ที่เป็นกำลังใจด้วยดี และขอขอบคุณคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามทุกคน ที่สละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัวทุกคน ที่คอยให้กำลังใจเป็นอย่างดี คุณค่า และประโยชน์จากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณบิดา มารดา ตลอดจนบูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณ ที่ให้การอบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชา

วรวิทย์ ภูวอด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	6
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการ	14
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น	18
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล	23
2.5 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา	27
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
2.7 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	40
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	41
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	41

3.2	เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง	42
3.3	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	44
3.4	การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย	45
3.5	การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
3.6	การวิเคราะห์ข้อมูล	47
3.7	สถิติที่ใช้ในการวิจัย	48
บทที่ 4	การวิเคราะห์ข้อมูล	50
4.1	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	50
4.2	ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	50
4.3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
ตอนที่ 1	การวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	51
ตอนที่ 2	การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการ บริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์	53
ตอนที่ 3	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนใน การบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์	60
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	63
5.1	สรุปผลการวิจัย	64
5.2	อภิปรายผล	66
5.3	ข้อเสนอแนะ	70
5.3.1	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	70
5.3.2	ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	71
บรรณานุกรม		72
ภาคผนวก		76
	ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	77
	ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	79

๖

๗

ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	83
ภาคผนวก ง คำอำนาจจำแนก	85
ภาคผนวก จ แบบสอบถาม	88

ประวัติผู้วิจัย	94
-----------------	----

๖

๗

๘

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 3.1	แสดงรายชื่อชุมชน ของคณะกรรมการชุมชน ในเขตเทศบาลเมือง กาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	42
ตารางที่ 4.1	แสดงจำนวนและร้อยละของคณะกรรมการชุมชน ในเขตเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ	51
ตารางที่ 4.2	แสดงจำนวนและร้อยละของคณะกรรมการชุมชน ในเขตเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอายุ	51
ตารางที่ 4.3	แสดงจำนวนและร้อยละของคณะกรรมการชุมชน ในเขตเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา	52
ตารางที่ 4.4	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม และรายด้าน	53
ตารางที่ 4.5	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการเมืองการปกครอง โดยรวมและรายข้อ	54
ตารางที่ 4.6	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านเศรษฐกิจโดยรวมและรายข้อ	55
ตารางที่ 4.7	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านสังคมโดยรวมและรายข้อ	56
ตารางที่ 4.8	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการศึกษาโดยรวมและรายข้อ	57
ตารางที่ 4.9	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการกีฬาและนันทนาการ โดยรวมและรายข้อ	58

- ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านศาสนานบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวมและรายข้อ 59
- ตารางที่ 4.11 แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ 60

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพประกอบที่ 2.1 แสดงโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์	30
ภาพประกอบที่ 2.2 สรุปรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	40

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหลักการสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญและประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจเพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามหลักการธรรมาภิบาลที่ภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อสร้างความ โปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้น เพราะฉะนั้น การมีส่วนร่วม จึงเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุก ๆ ฝ่าย¹

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ได้แบ่งรูปแบบการบริหารราชการออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เป็นรูปแบบการปกครอง ที่เกิดจากนโยบายการกระจายอำนาจ โดยรัฐบาลมอบอำนาจให้กับประชาชนในท้องถิ่น ไปดำเนินการปกครองตนเอง เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนโดยตรง เช่น การปกครองในรูปแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา เป็นต้น²

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล เป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2476 เป็นลักษณะของการกระจายอำนาจทางการปกครอง ซึ่งรัฐบาลกลางได้กำหนดให้เทศบาล มีอำนาจหน้าที่ครอบคลุมการพัฒนาทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การศึกษา การสาธารณสุข การกีฬา นันทนาการ การศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น และการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล เป็นการปกครองที่มีประสิทธิภาพที่ดีวิธีหนึ่ง เพราะอยู่ใกล้ชิดกับ

¹สุภารัตน์ อาษาไชย, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551, หน้า 1.

²พิเชษฐ จันทสา, “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549, หน้า 1.

ประชาชนในท้องถิ่น ทราบปัญหาและความต้องการของคนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้น เทศบาลยังเป็นสถานที่ฝึกหัด หรือปูพื้นฐานการเมืองการปกครอง การบริหาร และการจัดการของประชาชน เป็นหน่วยงานให้บริการสาธารณะที่ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล โดยให้ประชาชนได้บริหารงานและปกครองกันเอง³

เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชน และเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบจัดบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน เพื่อให้การบริการกับประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งมีภารกิจและอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดภารกิจให้บริการแก่ประชาชน 9 ภารกิจที่สำคัญ ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านอนุรักษ์ระบบนิเวศน์ สิ่งแวดล้อมและพลังงาน ด้านการศึกษา ด้านการกีฬาและนันทนาการ ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านคมนาคมขนส่ง การสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน และด้านพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น และในปัจจุบันถึงแม้เทศบาล ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนทั้ง 36 ชุมชน เพื่อให้ชุมชนทุกชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารเทศบาลให้เกิดประสิทธิภาพ แต่ก็ยังประสบปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาคณะกรรมการชุมชน ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนชุมชน ปัญหาคณะกรรมการชุมชนไม่ให้ความสนใจในกระบวนการมีส่วนร่วม เช่น เข้าร่วมประชุมประชาคม เพื่อวางแผนวางโครงการพัฒนาชุมชน ปัญหาเทศบาล ขาดการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนเข้าร่วมวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ปัญหาร้องเรียนจากประชาชนบางกลุ่มว่า เทศบาลพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเฉพาะในกลุ่มของตน ปัญหาเทศบาลไม่พัฒนาด้านเศรษฐกิจในชุมชน ปัญหาขยะ ปัญหาน้ำท่วมขังในฤดูฝน เป็นต้น

จากปัญหาเบื้องต้นดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จึงสนใจที่จะทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม และพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ให้เกิดประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ได้อย่างแท้จริง

³เสาวณี รัตนานิคม, “ความพร้อมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาฬสินธุ์”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2547), หน้า 2.

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

1.2.2 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหา โดยศึกษาตัวแปร ดังต่อไปนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ คณะกรรมการชุมชน มีอายุ 18 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 36 ชุมชน รวมทั้งสิ้นจำนวน 360 คน (ข้อมูลสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2553)⁴

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านการกีฬาและนันทนาการ และด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ เขตพื้นที่เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

1.4.2 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

1.4.3 ทำให้นำผลการวิจัยที่ได้ ไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม และพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

⁴สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์, ข้อมูลทะเบียนราษฎรประจำปี พ.ศ. 2553, (กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2552), หน้า 8 – 12.

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลกระทำในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือในประเด็นที่บุคคลนั้นสนใจ ไม่ว่าจะเขาจะได้ปฏิบัติการเพื่อแสดงถึงความสนใจอย่างจริงจัง หรือไม่ก็ตาม และไม่จำเป็นที่บุคคลนั้นจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น โดยตรงก็ได้ หรือเป็นการมีส่วนร่วม (ร่วมกับคนอื่น) ในการกระทำบางอย่าง เป็นต้น

คณะกรรมการชุมชน หมายถึง ตัวแทนประชาชนผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 38 ชุมชน ที่ได้รับการคัดเลือกจากการประชุมของแต่ละชุมชน

การบริหารงานเทศบาล หมายถึง กระบวนการในการบริหารงานของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ตามยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนในเขตเทศบาล

เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ หมายถึง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ หมายถึง กระบวนการที่คณะกรรมการชุมชน ได้เข้าไปร่วมดำเนินการ หรือเกี่ยวข้องในการบริหารงานเทศบาล เพื่อให้การบริหารงานของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ เกิดประสิทธิภาพต่อประชาชนในชุมชน แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านการกีฬาและนันทนาการ ด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านการเมืองการปกครอง หมายถึง เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ได้เปิดโอกาสให้คณะกรรมการชุมชน เข้าร่วมในโครงการ เช่น ได้ร่วมโครงการนายกพบประชาชน ได้ร่วมโครงการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรชุมชน ได้ร่วมโครงการเสริมสร้างสวัสดิการชีวิตของคนในชุมชน โครงการสร้างเสริมความรัก สามัคคีในชุมชน และได้ร่วมโครงการสวัสดิการคณะกรรมการชุมชน เป็นต้น

ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ได้เปิดโอกาสให้คณะกรรมการชุมชน เข้าร่วมในโครงการ เช่น ได้ร่วมโครงการสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน ได้ร่วมโครงการสนับสนุนกลุ่มอาชีพ โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาอาชีพ ได้ร่วมโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและทัศนศึกษาดูงานของผู้นำชุมชน และกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน และได้ร่วมโครงการปรับปรุงตลาดสดเทศบาล เป็นต้น

ด้านสังคม หมายถึง เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ได้เปิดโอกาสให้คณะกรรมการชุมชน เข้าร่วมในโครงการ เช่น ได้ร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครสาธารณสุขชุมชน (อสม.) ในเมือง ได้ร่วมโครงการเยี่ยมผู้สูงอายุและผู้ป่วยในเขตเทศบาล ได้ร่วมโครงการเสริมสร้างสุขภาพแบบองค์รวม ได้ร่วมโครงการแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจน และได้ร่วมโครงการเตรียมความพร้อม ครอบครัวผาสุก เป็นต้น

ด้านการศึกษา หมายถึง เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ได้เปิดโอกาสให้คณะกรรมการชุมชน เข้าร่วมในโครงการ เช่น ได้ร่วมโครงการแข่งขันคนเก่งในโรงเรียนท้องถิ่น ได้ร่วมโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาในช่วงชั้นที่ 4 (ม.4 ของโรงเรียนเทศบาล 2 วัดสว่างคงคา) ได้ร่วมโครงการพ่อแม่คนที่สอง ได้ร่วมโครงการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมนักเรียน และได้ร่วมโครงการกิจกรรมวันอำลา เป็นต้น

ด้านการศึกษาและนันทนาการ หมายถึง เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ได้มีการเปิดโอกาสให้คณะกรรมการชุมชน เข้าร่วมในโครงการ เช่น ได้เข้าร่วมโครงการกีฬาเทศบาลสัมพันธ์ ได้เข้าร่วมโครงการจัดตั้งศูนย์เยาวชนต้นแบบ ได้เข้าร่วมโครงการแข่งขันกีฬากลุ่มโรงเรียนเทศบาล ได้ร่วมโครงการเข้าค่ายเยาวชน และได้ร่วมโครงการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ เป็นต้น

ด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ได้เปิดโอกาสให้คณะกรรมการชุมชน เข้าร่วมในโครงการ เช่น ได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมฟื้นฟูประเพณี วัฒนธรรมไทย ได้ร่วมโครงการประเพณีบุญคุ้ม ได้ร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ได้ร่วมโครงการครอบครัวคุณธรรม และได้เข้าร่วมโครงการวิथाกรภูมิปัญญาท้องถิ่น

เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคณะกรรมการชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งออกเป็น เพศหญิง และเพศชาย

อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งออกเป็นสี่ช่วง ได้แก่ อายุไม่เกิน 30 ปี อายุ 31 - 40 ปี อายุ 40 - 50 ปี และอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคณะกรรมการชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งออกเป็นสี่ช่วง ได้แก่ ระดับการศึกษา ประถมศึกษา (ป. 4 หรือ ป. 6) ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.หรือเทียบเท่า และระดับการศึกษา อนุปริญญาหรือ ปวส. หรือเทียบเท่า ขึ้นไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอตามลำดับดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานในรูปของคณะกรรมการ
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล
- 2.5 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้นิยามของคำว่า “ การมีส่วนร่วม (Participation)” ไว้ว่า “ เป็นการมีส่วนร่วม (ร่วมกับคนอื่น) ในการกระทำบางอย่างหรือบางเรื่อง”¹

ถวิลดี บุรีกุล กล่าวว่า คำว่า การมีส่วนร่วม โดยมากมักจะใช้ในความหมายตรงกันข้ามกับคำว่า การเมินเฉย (Apathy) ฉะนั้น คำว่า การมีส่วนร่วมตามความหมายข้างต้น จึงหมายถึง การที่บุคคลกระทำในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือในประเด็นที่บุคคลนั้นสนใจ ไม่ว่าจะเขาจะได้ปฏิบัติการเพื่อแสดงถึงความสนใจอย่างจริงจัง หรือไม่ก็ตาม และไม่จำเป็นที่บุคคลนั้นจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น โดยตรงก็ได้ แต่การมีทัศนคติ ความคิดเห็น ความสนใจ ห่วงใย ก็เพียงพอแล้วที่จะเรียกว่าเป็นการมีส่วนร่วมได้ ดังนั้นคำจำกัดความของ “การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงหมายความว่า การที่กลุ่มประชาชน หรือขบวนการที่สมาชิกของชุมชนที่กระทำการออกมาในลักษณะของการ

¹ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์ จำกัด, 2546), หน้า 24.

ทำงานร่วมกันที่จะแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วม ความสนใจร่วม มีความต้องการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายร่วมทางเศรษฐกิจและสังคมหรือการเมือง หรือการดำเนินการร่วมกันเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจมติชน ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม หรือเป็นการดำเนินการเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ การปรับปรุงสภาพทางสังคมในกลุ่มชุมชน ซึ่งนอกจากนี้การมีส่วนร่วม ยังมีความหมายถึง การที่กลุ่มของประชาชนก่อให้เกิดการรวมตัวที่สามารถจะทำการตัดสินใจใช้ทรัพยากรและมีความรับผิดชอบในกิจกรรมที่กระทำโดยกลุ่ม และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการประชุม ณ องค์การสหประชาชาติได้เคยระบุไว้ว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นคำที่ไม่อาจกำหนดนิยามความหมายเดียวที่ครอบคลุมได้ เพราะความหมายของการมีส่วนร่วม อาจแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ หรือแม้แต่ในประเทศเดียวกันก็ตาม หากจะให้เข้าใจชัดแล้ว การนิยามความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรมีลักษณะจำกัดเฉพาะในระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองหนึ่ง ๆ เท่านั้น”²

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ ได้ขยายความของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าครอบคลุมประเด็นดังนี้

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนครอบคลุมถึงการสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและสังคมได้ร่วมกิจกรรม ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาและมีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนาและเอื้อให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียม

2) การมีส่วนร่วมสะท้อนการเข้าเกี่ยวข้องโดยสมัครใจและเป็นประชาธิปไตยในกรณีต่อไปนี้

(1) การเอื้อให้เกิดความพยายามพัฒนา

(2) การแบ่งสรรผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน

(3) การตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมาย กำหนดนโยบาย การวางแผน และดำเนินโครงการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม

3) การมีส่วนร่วม เป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างส่วนที่ประชาชนลงแรงและทรัพยากรเพื่อพัฒนา กับประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุนลงแรงดังกล่าว กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ ไม่ว่าจะในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับชาติ จะช่วยก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่ประชาชนลงทุนลงแรงกับประโยชน์ที่ได้

²ถวิลดี บุรีกุล, แนวคิดของการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย, (กรุงเทพมหานคร : เอ.อาร์.บิซิเนส, 2543), หน้า 31.

4) ลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจผิดแผกแตกต่างกันไปตามสภาพเศรษฐกิจของประเทศ นโยบายและโครงสร้างการบริหารงาน รวมทั้งลักษณะเศรษฐกิจสังคมของประชากร การมีส่วนร่วมของประชาชน มิได้เป็นเพียงแต่เทคนิควิธีการ แต่เป็นปัจจัยสำคัญในการประกันให้เกิดกระบวนการพัฒนาที่มุ่งเอื้อประโยชน์ต่อประชาชน³

สรุปได้ว่า “การมีส่วนร่วม” หมายถึง การที่บุคคลกระทำในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือในประเด็นที่บุคคลนั้นสนใจ ไม่ว่าจะเขาจะได้ปฏิบัติการเพื่อแสดงถึงความสนใจอย่างจริงจัง หรือไม่ก็ตาม และไม่จำเป็นที่บุคคลนั้นจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น โดยตรงก็ได้ หรือเป็นการมีส่วนร่วม (ร่วมกับคนอื่น) ในการกระทำบางอย่าง เป็นต้น

2.1.2 ระดับขั้นของการมีส่วนร่วม

โคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff ; อ้างใน รวีพรรณ ไชยจันทร์) ทำการแบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision-Making) ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ การตัดสินใจตั้งแต่ในระยะเริ่ม การตัดสินใจในช่วงของกิจกรรม การตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ซึ่งอาจเป็นไปในรูปของการเข้าร่วมโครงการ ให้มีการสนับสนุนด้านทรัพยากร การเข้าร่วมบริหาร การร่วมมือ ทั้งการเข้าร่วมแรงร่วมใจ

3) การมีส่วนร่วมในประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็ผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งเป็นการควบคุม และตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป⁴

³นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์, กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน, อ้างในสุตารัตน์ อาษาไชย, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551), หน้า 8.

⁴Cohen and Uphoff, Feasibility and Application of Rural Development Committee, อ้างใน รวีพรรณ ไชยจันทร์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ : ศึกษากรณีบ้านหนองห้าง ตำบลหนองห้าง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550), หน้า 10.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ ได้อธิบาย เครื่องมือของการมีส่วนร่วมนั้นมีอยู่หลากหลายประเภท ได้แก่

1) การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของกระบวนการให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นก่อนการออกกฎ คำสั่งหรือการตัดสินใจของฝ่ายบริหารที่จะมีผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลต่าง ๆ เป็นกระบวนการที่นิยมใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกา

2) การสอบถามสาธารณะ (Public Inquiry) เป็นคำศัพท์ที่ใช้อยู่ในข้อกำหนดของอังกฤษซึ่งมีการแปลเป็นภาษาไทยที่แตกต่างกัน เช่น แปลว่า การไต่สวนสาธารณะ การสอบสวนโดยเปิดเผย หรือ การรับฟังทางมหาชน เป็นต้น ซึ่งหมายถึง มาตรการทางการปกครองที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบ หรือความเสียหายในเรื่องนั้น ๆ ได้แสดงความคิดเห็น หรือโต้แย้งคัดค้าน ก่อนที่ฝ่ายบริหารจะออกกฎหรือมีคำสั่งในเรื่องนั้น ๆ โดยให้องค์กรหรือบุคคลที่มีความเป็นอิสระเป็นผู้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็น

3) การออกเสียงประชามติ (Referendum) เป็นกระบวนการของการจัดทำกฎหมายที่ขอให้ประชาชนออกเสียงลงคะแนน เพื่อลงมติวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เรื่องร่างกฎหมายที่สำคัญ ซึ่งในต่างประเทศมีหลายประเทศที่นำระบบนี้ไปใช้ เช่น ประเทศฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ อิตาลี และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

4) การลงชื่อ (Public Registries) หรือลงทะเบียน ตัวอย่างปรากฏในกฎหมายของประเทศแคนาดา เกี่ยวกับการประเมินผลสิ่งแวดล้อม กำหนดให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งที่สำคัญในกฎหมาย เป็นการลงชื่อของประชาชนที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

สรุปได้ว่า “ระดับขั้นของการมีส่วนร่วม” แบ่งออกเป็น 4 ระดับ เช่น การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นต้น

2.1.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมไทยตามรัฐธรรมนูญฯ ปี พ.ศ. 2540

รัฐธรรมนูญฯ ปี พ.ศ. 2540 นับเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด นับตั้งแต่การมีส่วนร่วมในลักษณะประชาพิจารณ์ต่อร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.)

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์, กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน, อังใน สุดารัตน์ อาษาไชย, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, อังแล้ว, หน้า 11.

และการแสดงกำลังผลักดัน สนับสนุนให้ร่างฉบับดังกล่าวได้ผ่านรัฐสภาออกมาเป็นรัฐธรรมนูญ โดยสมบูรณ์ โดยแบ่งการมีส่วนร่วมเป็นรายด้านดังนี้

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการเมือง

นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราช มาสู่ระบอบรัฐสภา ใน ปี พ.ศ. 2475 จนถึงเหตุการณ์เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2516 บรรยากาศทางการเมืองของไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ประชาชน กลุ่มต่าง ๆ ได้เข้ามามีบทบาทในการวิพากษ์วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเมืองของประเทศ นับเป็นบรรยากาศการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกับช่วงที่ผ่านมา มากมาย แม้กระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะมีเพิ่มขึ้นอย่างมาก แต่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกิจการบ้านเมืองยังมิได้มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก ผู้มีส่วนร่วมที่อาจเพิ่มขึ้นมานอกเหนือจากข้าราชการจะเป็นผู้มีส่วนร่วมจากภาคนักธุรกิจที่เข้ามามีบทบาทโดยตรงทางการเมืองผ่านการเลือกตั้ง ส่วนชาวบ้านอาจเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินงานอยู่บ้างแต่ก็ยังเป็นสัดส่วนที่น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับภาคราชการ

2) การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการพัฒนา

โครงการพัฒนาชนบท ซึ่งเป็น โครงการที่เน้น การมีส่วนร่วมของประชาชน แต่กระบวนการจัดทำแผนและระบบงบประมาณ เป็นกลไกที่ไม่เอื้อต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาชนอย่างเต็มรูปแบบเท่าที่ควร ส่งผลให้การมีส่วนร่วมเป็นเพียงแนวคิด แต่ในทางปฏิบัติประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเพียงในขั้นตอนดำเนินการในฐานะผู้ร่วมโครงการเท่านั้น และเป็นสาเหตุให้โครงการพัฒนาชนบทที่รัฐทุ่มงบประมาณลงมาโดยตลอด นับตั้งแต่ปี 2524 ไม่ประสบผลสำเร็จ

3) การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีส่วนร่วมทั้งสองลักษณะเป็นการมีส่วนร่วมที่ค่อนข้างปรากฏอยู่ชัดเจนในสังคมไทย เพราะโครงการต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

สรุปว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2540” เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2540 โดยประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นอย่างมาก เช่น การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการเมือง การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการพัฒนา และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

2.1.4 ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ กล่าวว่า การบริหาร คือ กระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการและการควบคุมการปฏิบัติการ ในองค์การ และการใช้ทรัพยากร ที่ก่อให้เกิดความสำเร็จ ตามเป้าหมายขององค์กรหรืออีกความหมายหนึ่ง คือ กระบวนการทำงานเพื่อก่อให้เกิดการทำงานที่เป็นผลสำเร็จด้วยการใช้บุคคล และทรัพยากรต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุซึ่งเป้าหมายของความต้องการ

การมีส่วนร่วม ความหมาย คือ ทรัพยากรในการบริหารที่เป็นส่วนของบุคคลในแต่ละระดับการปฏิบัติมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ และควบคุมการปฏิบัติ ในแต่ละส่วน ๆ อย่างเต็มความสามารถ ทั้งในทิศทางเพื่อการปฏิบัติด้านเดียว หรือการนำเสนอซึ่งความคิดในการดำเนินการตามกระบวนการนั้นอย่างใดอย่างหนึ่ง

การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลในองค์กรหรือต่างองค์กร ได้ร่วมกันเพื่อจัดงานให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จ ทั้งนี้การมีส่วนร่วมนั้นจะอยู่ในขั้นตอนใด ๆ ก็ตาม โดยขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ข้อจำกัดขององค์กรในแต่ละกระบวนการของการดำเนินการบริหารเป็นเกณฑ์

ความสำคัญของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม เป็นเหตุผลที่จำเป็นต่อการบริหาร หรือการจัดการองค์กร คือ

- 1) ก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติงานที่มุ่งหวัง
- 2) กระบวนการตัดสินใจ สามารถรองรับพฤติกรรมของบุคคลในองค์กร ได้อย่างกว้างขวางและเกิดการยอมรับได้
- 3) เป็นหลักการของการบริหารที่เป็นผลต่อการดำเนินการเชิงวิเคราะห์ ด้วยการให้เหตุผลวิวัฒนาการเพื่อความคิด (การเปิดกว้าง) การระดมความคิด (ระดมสมอง) ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจได้
- 4) ลดช่องว่างของระบบการสื่อสารในองค์กรและขจัดปัญหาความขัดแย้งได้

สรุปได้ว่า “การบริหารแบบมีส่วนร่วม” หมายถึง การที่บุคคลในองค์กรหรือต่างองค์กร ได้ร่วมกันเพื่อจัดงานให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จ ทั้งนี้การมีส่วนร่วมนั้นจะอยู่ในขั้นตอนใดก็ตาม โดยขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ข้อจำกัดขององค์กรในแต่ละกระบวนการของการดำเนินการบริหารเป็นเกณฑ์

2.1.5 การมีส่วนร่วมของบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การมีส่วนร่วมของบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในองค์กรนั้น เพื่อให้องค์กรเป็นแหล่งที่เชื่อมโยงการมีส่วนร่วมต่อกันของบุคคลในองค์กร จะต้องยึดถือความคิดเห็นในทิศทางต่าง ๆ ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้คือ

- 1) ลักษณะของปัญหาหรือความต้องการที่จะแก้ไขหรือตัดสินใจ บนพื้นฐานของบุคคลที่รับรู้
- 2) การเรียนรู้ว่าสิ่งที่เป็นความต้องการเพื่อแก้ไขหรือข้อมูลของปัญหามีที่มาและอยู่ในทิศทางใด
- 3) การนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา โดยเหตุและผลซึ่งเป็นการระดมความคิดจากความคิดบุคคล หรือข้อเสนอหรือข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม
- 4) การประเมินผลลัพธ์ว่า มีความเป็นไปได้อย่างไร มีข้อจำกัดหรือมีความเสี่ยงอย่างไร
- 5) การตัดสินใจของผู้บริหาร การหาทางเลือกในการตัดสินใจ เหตุผลของการตัดสินใจและผลลัพธ์ที่ได้⁶

สรุปได้ว่า “การมีส่วนร่วมของบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในองค์กร” เป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อให้องค์กรเป็นแหล่งเชื่อมโยงการมีส่วนร่วมต่อกันของบุคคลหรือคนในองค์กร ให้ทุกคนแสดงความคิดเห็น และนำเสนอปัญหาต่อกัน เรียนรู้ร่วมกัน เป็นต้น

2.1.6 แนวทางการสร้างและสนับสนุนการมีส่วนร่วม

ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ ได้กล่าวว่า การบริหารงานขององค์กรใด ๆ นั้น มีรูปแบบอยู่หลากหลายสถานะ สิ่งที่จะส่งผลต่อการเกิดบรรยากาศเพื่อทุกคน และยิ่งไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมายที่ต้องการได้นั้น มีความจำเป็นในทิศทางของการสร้างและสนับสนุนการมีส่วนร่วม คือ

- 1) การพัฒนาความรู้สึกรับผิดชอบของบุคคล เป็นการที่บุคคลในฐานะต่าง ๆ กัน ต้องก่อความรู้สึกรัก และสร้างแรงกระตุ้นต่อบุคคลอื่น ๆ
- 2) การริเริ่มลักษณะแห่งพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งเป็นข้อคิดแห่งการสร้างรูปลักษณ์ของการแสดงออกของบุคคล
- 3) การเปิดโอกาสเพื่อการแลกเปลี่ยน ย่อมเป็นผลดีต่อกลุ่มและบุคคลได้ในระดับกระทำ เพราะ โอกาสเพื่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นใด ๆ หรือประสบการณ์มักถูกปิดกั้นด้วยคำสั่งหรือความคิดเบื้องต้น

⁶ เรืองเดียวกัน, หน้า 11.

4) การสนับสนุนแนวความคิดที่สามารถใช้เป็นแบบอย่างได้ ซึ่งเป็นการสนับสนุนแนวคิดนี้ ให้สามารถดำเนินการได้

5) สถานการณ์เพื่อการบริหารหรือจัดการ ผู้บริหารต้องคำนึงถึงสถานการณ์ในการจัดการงานด้วยเสมอ เพื่อผลสูงสุด การเลือกแบบการบริหารใด ๆ ย่อมส่งผลต่อการมีส่วนร่วมได้

6) การมองความคิดเห็นเฉพาะในส่วนที่ดี เป็นมุมมองของการบริหารงานที่ต้องการผลสัมฤทธิ์ เมื่อบุคคลใดเสนอแนวคิดเพื่องานแล้ว ควรได้เห็นความเหมาะสมและทิศทางที่เสนอของบุคคลอื่น ๆ ด้วยดี

สรุปได้ว่า “แนวทางการสร้างและสนับสนุนการมีส่วนร่วม” หมายถึง แนวทางการสร้างและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในองค์กร เพื่อส่งผลต่อการเกิดบรรยากาศที่ดี เพื่อนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ตามเป้าหมายขององค์กรที่วางไว้

2.1.7 การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารราชการ

การบริหารราชการภาครัฐเชิงการพัฒนา ที่มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น สามารถพิจารณาได้ในแนวทางดังนี้

- 1) มีการเปิดเผยข้อมูลและ โปร่งใสในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงาน
- 2) มีการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับภารกิจของหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ
- 3) มีระบบการจัดการข้อมูลข่าวสารที่ได้จากประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้นำไปประกอบการปรับปรุงแก้ไขระบบการบริหารงาน
- 4) เปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคม (เอกชน, ประชาชน, และเครือข่ายต่าง ๆ) ได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา ในกิจกรรม ในกระบวนการของหน่วยงานสำหรับการกำหนดทิศทางแห่งนโยบาย
- 5) ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของในส่วนราชการ โดยสามารถเข้าไปถึงในการจัดกระบวนการหรือกลไกต่าง ๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม

สรุปว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารราชการ” หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดิน เช่น มีการเปิดเผยข้อมูลและ โปร่งใสในการดำเนินงานของภาครัฐ มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เป็นต้น

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานในรูปของคณะกรรมการ

การบริหารงานในรูปคณะกรรมการ เป็นการบริหารงานแบบประชาธิปไตย ที่กำลังได้รับความนิยมนับปัจจุบัน เป็นการบริหารงานที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในเรื่องนั้น ๆ ทุกขั้นตอนเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยทุกคนมีความพอใจในการทำงานร่วมกัน มีผู้ให้ความหมายของการบริหารงานในรูปคณะกรรมการไว้หลายท่าน ดังนี้

2.2.1 ความหมายของการบริหารงานในรูปของคณะกรรมการ

ธงชัย สันติวงษ์ ได้ให้ความหมายในเรื่อง การจัดองค์การหรือการบริหารองค์การในรูปคณะกรรมการ (Committees) ว่า คณะกรรมการ หมายถึง กลุ่มของคน que เข้ามารวมกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ภายในองค์การ คณะกรรมการอาจรวมกันขึ้นในลักษณะเป็นทางการ หรือไม่เป็นทางการก็ได้ แต่ในทางปฏิบัติคณะกรรมการที่ตั้งขึ้น มักจะมีการจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามวัตถุประสงค์ ดังนั้น คณะกรรมการ อาจจะถูกจัดตั้งขึ้นได้หลายแบบตามแต่วัตถุประสงค์ของการที่จะใช้ คณะกรรมการคือ

- 1) เพื่อที่จะให้มีการตัดสินใจที่ดีโดยอาศัยความคิดเห็นของกลุ่ม
- 2) เพื่อประโยชน์ในการร่วมมือประสานงาน
- 3) เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานเข้ากันได้เป็นอย่างดี
- 4) เพื่อประโยชน์สำหรับฝึกฝนตัวบุคคล

การปฏิบัติงานในรูปแบบคณะกรรมการเป็นสิ่งที่ดี ยังมีข้อจำกัดบางอย่าง คือ เสียค่าใช้จ่ายสูง การปฏิบัติงานล่าช้า มีข้อยุติในลักษณะเป็นการประนีประนอม และไม่สามารถเจาะจงในความรับผิดชอบได้ แต่วิธีการที่สำคัญที่จะทำให้คณะกรรมการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น เช่น

- 1) ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของคณะกรรมการ (Committee Objectives) เพื่อให้คณะกรรมการปฏิบัติงานได้อย่างดีที่สุดนั้น จะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ แต่ละชุดให้ชัดเจนกำหนดเวลาที่จะต้องปฏิบัติงาน คือ การคัดเลือกบุคคลที่มีความสามารถและเหมาะสม มีประสบการณ์ สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ และข้อสำคัญต้องมีจำนวนสมาชิกที่มีขนาดเหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการปฏิบัติงานล่าช้า

- 2) ต้องมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ และระเบียบของคณะกรรมการ และวิธีการประชุม (Agenda for Committee Meetings) การทำงานในรูปคณะกรรมการ สมาชิกทุกคนต้องมีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ และระเบียบของกลุ่ม

3) ต้องมีการคัดเลือกในตัวประธานที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการวางแผน มีความสามารถในการเจรจา และมีประสบการณ์

4) มีข้อมูลในการดำเนินงานที่ชัดเจน คณะกรรมการต้องเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนได้รับการฝึกอบรมให้ทราบข้อมูล

5) ต้องมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สมาชิกทุกคนรับทราบผลการปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานเป็นระยะ⁸

กมล ทองธรรมชาติและคณะ กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การทำงานในระบบคณะกรรมการประสบความสำเร็จมี 3 ประการ ดังนี้

1) ความตั้งใจจริงของผู้มีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อที่จะได้ใช้งานของคณะกรรมการช่วยในการบริหารงาน หรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง

2) ลักษณะของปัญหาที่มอบหมายให้ศึกษาหรือเสนอแนะ จะต้องมีความชัดเจน จำเป็นจะต้องได้รับการแก้ไขโดยด่วน และเป็นปัญหาที่แก้ไขได้จริงในทางปฏิบัติ

3) คณะกรรมการ ประกอบด้วยบุคคลที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ที่ให้ประโยชน์แก่การดำเนินงาน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และเป็นผู้มีเวลาพอที่จะปฏิบัติงานให้แก่คณะกรรมการ⁹

สมยศ นาวิการ ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับ การบริหารงาน โดยคณะกรรมการว่า การแก้ปัญหาและการตัดสินใจจะกระทำได้ดีกว่าบุคคลคนเดียว และคณะกรรมการนั้น เป็นสื่อกลางที่ดีที่สุดในการรวบรวมผู้เชี่ยวชาญจากส่วนต่าง ๆ ขององค์การให้ร่วมกันแก้ปัญหาให้มีประสิทธิภาพ แต่ในขณะที่ เดียวกันการบริหารงาน โดยคณะกรรมการอาจทำให้การตัดสินใจล่าช้า ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากการประชุมแต่ละครั้งต้องใช้เวลามาก¹⁰

สุวกิจ ศรีปัดดา กล่าวว่า แนวคิดการบริหาร โดยคณะกรรมการไว้ ดังนี้ การบริหาร โดยคณะกรรมการ การใช้คณะกรรมการเป็นผู้บริหารงานนั้น เป็นสิ่งที่มีปฏิบัติกันอยู่ทั่วไปในทุกวงการตั้งแต่ระดับโลก (ระหว่างชาติ) ระดับชาติ หรือแม้แต่ในองค์กรเล็ก ๆ เช่น บริษัทหรือห้าง

⁸ ธงชัย สันติวงษ์, องค์การและการบริหารการศึกษาการจัดการแผนใหม่, อ่างในจันทร์จิราพรหมเทพ, “การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการบริหารของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”, การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2548), หน้า 16 - 20.

⁹ เรื่องเดียวกัน.

¹⁰ เรื่องเดียวกัน.

ร้านต่าง ๆ โดยปกติแล้ว เราใช้คณะกรรมการทำงาน 2 ลักษณะ คือ เป็นผู้ทำงานเองบางทีเรียกว่า คณะทำงาน และเป็นคณะผู้บริหารหรือเรียกว่าคณะกรรมการบริหาร ชื่อของคณะกรรมการ มีชื่อเรียกหลายชื่อตามบทบาท หน้าที่ ประสิทธิภาพ และสิ่งเกี่ยวข้อง เช่น

1) คณะทำงาน (Task Force) บางทีเรียกว่า ทีมงาน เป็นคณะกรรมการที่ตั้งขึ้น เพื่อทำงานเฉพาะอย่างหรือเพื่อแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่งโดยเฉพาะ อายุการทำงานเป็นทีมงานหรือ คณะทำงานนี้จะสิ้นสุดเมื่อ งานที่ได้รับมอบหมายนั้นสำเร็จลงไปแล้ว

2) คณะกรรมการประจำ (Standing Committee) เป็นคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ของตนเองอยู่ตลอดไป อาจมีการเปลี่ยนตัวบุคคล แต่คณะกรรมการก็ยังคงอยู่ トラบเท่าที่องค์การยัง ดำเนินการอยู่

3) คณะกรรมการบริหาร (Board Commission) เป็นคณะกรรมการ ซึ่งทำหน้าที่ กำหนดนโยบายการบริหารองค์การ ทำหน้าที่ควบคุมดูแลให้ผู้บริหารองค์การ ดำเนินการไปตาม ความเห็นชอบของกรรมการ ดังนั้นกรรมการชุดที่เป็นคณะกรรมการบริหารนี้ จึงมีอำนาจสูงสุดใน การตัดสินใจขององค์การ¹¹

ภูวคต หมั่นสีพรม กล่าวว่า การทำงานระบบคณะกรรมการจะช่วยให้มีประสิทธิภาพ สูงขึ้น ซึ่งสมาชิกกลุ่ม ควรมีลักษณะ ดังนี้

- 1) ทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
- 2) ทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการวางแผน
- 3) การทำงานของกลุ่มต้องยึดหลักประชาธิปไตย
- 4) สมาชิกทุกคนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 5) ปรับปรุงวิธีการทำงานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ โดยความคิดเห็นของกลุ่ม
- 6) ประธานกลุ่มใช้แบบผู้นำที่เหมาะสม มีความจริงใจต่อกลุ่ม
- 7) การสร้างบรรยากาศในการทำงาน เพื่อให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นกันได้อย่างสร้างสรรค์ และกระตือรือร้นที่จะ ทำงาน¹²

สรุปได้ว่า “การบริหารในรูปคณะกรรมการ” คือ การที่บุคคลได้มารวมกัน โดยการ เลือกตั้งหรือโดยการแต่งตั้ง เพื่อดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมายตามบทบาทและหน้าที่ เพื่อให้บรรลุ

¹¹ เรื่องเดียวกัน.

¹² ภูวคต หมั่นสีพรม, “การบริหารโดยการมีส่วนร่วมใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2546), หน้า 23.

วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมวางแผนแนวทางการปฏิบัติ ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ทำให้ทุกคนรู้สึกเป็นเจ้าขององค์กร

2.2.2 ข้อดีและข้อเสียของการบริหารงานโดยคณะกรรมการ

จันทร์จิรา พรหมเทพ ได้อธิบายถึง ข้อดีและข้อเสียของการบริหารงาน ในรูปแบบของคณะกรรมการ พอสรุปได้ ดังนี้

1) การบริหารงานโดยใช้คณะกรรมการ มีข้อดี ดังนี้

(1) การตัดสินใจมีคุณภาพสูงกว่าตัดสินใจโดยคนคนเดียว เพราะคณะกรรมการมีการนำผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ หลายคนมาช่วยกันพิจารณาตัดสินใจ และทางเลือกในการตัดสินใจนั้น เกิดจากความคิดของผู้เชี่ยวชาญปรึกษาหารือกันอย่างรอบคอบ ดังนั้น การตัดสินใจจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ

(2) ช่วยให้เกิดการประสานงานที่ดีขึ้น เพราะว่าในขณะที่มีการอภิปรายปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันนั้นสมาชิกในคณะกรรมการแต่ละคนจะได้รับทราบถึง ผลกระทบจากกิจกรรมของหน่วยงานของตนที่มีต่อหน่วยงานข้างเคียง และผลกระทบจากหน่วยงานข้างเคียงต่อหน่วยงานของตนด้วย ความตระหนักอันนี้จะช่วยให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้ทำงานประสานสัมพันธ์กันได้ดีขึ้น

(3) เพิ่มความรู้สึกชอบพอและยอมรับได้ให้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะการที่สมาชิกของคณะกรรมการมาจากตัวแทนหลาย ๆ กลุ่ม จึงทำให้แต่ละกลุ่มยินดีที่จะรับทำ ตามข้อเสนอของคณะกรรมการได้มากขึ้น เนื่องจากตนเองหรือตัวแทนก็มีส่วนในการกำหนดข้อเสนอเช่นนั้นด้วย

(4) เป็นการฝึกการเป็นผู้จัดการหรือผู้บริหารไปในตัว การที่ได้มีโอกาสได้เป็นคณะกรรมการจะช่วยให้ผู้ซึ่งจะก้าวหน้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารในอนาคต ได้มีโอกาสฝึกฝนตนเอง ได้ฝึกคิด ฝึกตัดสินใจก่อนการทำงานจริงด้วยตนเอง นับได้ว่าเป็นการเตรียมตัว ก่อนเข้าสู่สถานการณ์จริง การเตรียมตัวก่อน ย่อมทำให้ทำงานได้ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้ผ่านการเตรียมตัวมาก่อน

(5) เป็นการกระจายอำนาจ แม้ว่างานบางอย่างจะสามารถทำให้สำเร็จได้ง่าย ๆ ถ้ามีคนกำหนดทิศทางและแนวปฏิบัติได้ แต่อย่างไรก็ตาม การที่อำนาจนั้น ไปอยู่กับผู้ใดผู้หนึ่งมากเกินไป มักจะเป็นทางที่จะนำไปสู่การใช้อำนาจที่ผิดหลัก คือ เบียดเบียนใช้อำนาจให้เกิดประโยชน์แก่ตัว ผู้มีอำนาจจนขาดความเป็นธรรม การกระจายอำนาจไปสู่คณะกรรมการ ทำให้การตัดสินใจโดยความชอบพอรักใคร่ส่วนตัวทำไม่ได้ เพราะต้องยึดหลักการเป็นสำคัญ และในขณะที่เดียวกันก็ทำให้ผู้ตัดสินใจทำงานได้สะดวกขึ้น เพราะได้รับการยอมรับจากกรรมการมาแล้ว ยิ่งกว่านี้ยังจะเป็นการหลีกเลี่ยงการตัดสินใจที่ไม่ฉลาด เพราะใช้คนหลายคนช่วยกันคิด ย่อมจะได้ข้อตกลงที่ดีกว่าคิดคนเดียว การคิดคนเดียวนั้นอาจลำเอียงได้

2) ข้อเสียของการบริหารงานโดยคณะกรรมการ การบริหารโดยคณะกรรมการมีจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องที่ควรพิจารณา ดังนี้

(1) สิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่าย เนื่องจากจุดประสงค์ของการใช้คณะกรรมการบริหารต้องใช้ค่าใช้จ่าย เช่น ค่าตอบแทนคณะกรรมการ เป็นต้น

(2) คณะกรรมการบางคนผูกขาดความคิดเห็น ขาดความรู้ความเข้าใจในงาน มักครอบงำความคิดเห็นผู้อื่น

(3) ได้ข้อตกลงที่ยังไม่เหมาะสม และมักเป็นข้อประนีประนอม

(4) ขาดความรับผิดชอบ¹³

สรุปได้ว่า “ข้อดีและข้อเสียของการบริหารงานโดยคณะกรรมการ” มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีของการบริหารงานโดยคณะกรรมการ เช่น การตัดสินใจมีคุณภาพสูงกว่าตัดสินใจโดยคนคนเดียว ช่วยให้เกิดการประสานงานที่ดีขึ้น เพิ่มความรู้สึกรับชอบและยอมรับได้ให้มากขึ้น เป็นการฝึกการเป็นผู้จัดการหรือการเป็นผู้บริหารไปในตัว และเป็นการกระจายอำนาจ ส่วนข้อเสียของการบริหารงานโดยคณะกรรมการ เช่น สิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่าย คณะกรรมการบางคนผูกขาดความคิดเห็น เป็นต้น

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น

2.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการปกครอง

โกวิทย์ พวงงาม กล่าวว่า คำว่า การกระจายอำนาจหรือการกระจายอำนาจทางการปกครอง (Decentralization) เป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการปกครองประเทศ กล่าวคือการที่รัฐบาลมีหน้าที่รับผิดชอบในการปกครองประเทศ จำเป็นที่รัฐบาลต้องใช้จ่ายเงินงบประมาณเป็นจำนวนมาก ต้องดูแลให้ทั่วถึง สร้างสรรค์ความเจริญให้กับชุมชน และท้องถิ่นต่าง ๆ แต่เนื่องจากรัฐบาลมีพื้นที่กว้างขวาง การดูแลไม่ทั่วถึง การพัฒนามีความล่าช้า ไม่สามารถสนองตอบกับความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเพียงพอ และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง การปกครอง ตามระบอบประชาธิปไตย รัฐบาลจึงต้องแบ่งเบาระยะของตนเอง โดยการสร้างกลไกหรือหน่วยการปกครองให้กระจายไปตามชุมชนต่าง ๆ อย่างทั่วถึง ทั้งนี้เพื่อดำเนินการปกครองให้ทั่วถึงและเกิดผลดีแก่ประชาชน การแบ่งเบาระยะดังกล่าวเป็นเหตุให้เกิดรูปแบบ หรือวิธีการใน

¹³ จันทร์จิรา พรหมเทพ, “การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการบริหารของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”, การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, หน้า 19 - 20.

ทางการปกครองขึ้น เรียกว่า “การกระจายอำนาจหรือการกระจายอำนาจทางการปกครอง”

การกระจายอำนาจทางการปกครอง พิจารณาได้เป็น 2 วิธีคือ

1) การแบ่งอำนาจทางการปกครอง ซึ่งเป็นวิธีการเบื้องต้นในการกระจายอำนาจทางการปกครอง โดยยังมีการสงวนอำนาจรัฐบาลกลางอยู่ การกระจายอำนาจเป็นการแบ่งอำนาจเฉพาะการบริหารเท่านั้น เช่น การมอบอำนาจการใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจ จากรัฐบาลกลางไปให้เจ้าหน้าที่ในส่วนภูมิภาคหรือเขตพื้นที่ต่าง ๆ ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล การแบ่งอำนาจทางการปกครองดังกล่าวเจ้าหน้าที่จะไปประจำ ณ เขตพื้นที่ต่าง ๆ ก็คือข้าราชการที่ได้รับการแต่งตั้งและถูกควบคุมให้อยู่ภายใต้อำนาจของรัฐบาลนั่นเอง นอกจากนี้ในการบริหารหรือดำเนินการก็เป็นการบริหารตามนโยบายของรัฐบาลกลาง โดยรัฐบาลกลางเป็นผู้พิจารณาการแต่งตั้ง และการจัดสรรงบประมาณ การแบ่งอำนาจทางการปกครองจะเกิดระบบการปกครองท้องถิ่นขึ้นได้เหมือนกัน แต่เป็นการปกครองท้องถิ่นที่เรียกว่า Local State Government หรืออาจเรียกว่า การปกครองท้องถิ่นโดยราชการ เช่น รูปแบบการปกครองจังหวัด อำเภอ ของประเทศไทยในปัจจุบัน

2) การมอบอำนาจให้ท้องถิ่นได้ปกครองตนเอง ถือเป็นขั้นตอนของการกระจายอำนาจทางการปกครองหรือที่เรียกว่า Decentralization ซึ่งเป็นการเพ่งเล็งถึงวิธีการมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ปกครองตนเองอย่างแท้จริง เป็นระบบการกระจายอำนาจการบริหารและการบริหารการกระจายอำนาจทางการเมือง การกระจายอำนาจในลักษณะดังกล่าวนี้ เป็นการให้อำนาจแก่ประชาชนเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปปกครอง มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย อำนาจในการเก็บรายได้และอำนาจในการออกกฎหมายบังคับของท้องถิ่น ซึ่งนับว่าเป็นการกระจายอำนาจที่มุ่งประสงค์จะให้ประชาชนมีบทบาทในการปกครองตนเองอย่างแท้จริง และหลักการมอบอำนาจเช่นนี้จะเกิดระบบการปกครองท้องถิ่นเรียกว่า Local Self Government ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร เป็นต้น¹⁴

สรุป “แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการปกครอง” หมายถึง แนวคิดที่ว่าด้วยการกระจายอำนาจทางการปกครองให้แก่ประชาชน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครอง ตามระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพื่อดำเนินการปกครองให้ทั่วถึงและเกิดผลดีแก่ประชาชน เป็นการแบ่งเบาภาระการปกครองของรัฐบาลกลาง

¹⁴โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2546), หน้า 26-

2.3.2 หลักการกระจายอำนาจ

สถาบันดำรงราชานุภาพ กล่าวว่า หลักการกระจายอำนาจ มี 4 ประการที่สำคัญ คือ

1) หลักมีความเป็นนิติบุคคล การกระจายอำนาจการปกครอง จะต้องมียุทธศาสตร์การเป็นนิติบุคคลต่างหากจากรัฐบาลกลาง การมียุทธศาสตร์เป็นนิติบุคคลต่างหากนี้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน องค์การเหล่านี้จะต้องมีงบประมาณทรัพย์สิน หนี้สิน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเอง

2) หลักมีอำนาจอิสระในการบริหารงาน ความมีอิสระในการบริหารงานนั้น เป็นหลักการที่สำคัญประการหนึ่งของการกระจายอำนาจการปกครอง เพราะหากองค์กรนั้นไม่มีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ที่จะต้องรอคำสั่งจากรัฐบาลกลางอยู่เสมอ องค์การเช่นนี้ก็จะมีความไม่ผิดไปจากหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาค ซึ่งมีฐานะเป็นตัวแทนของรัฐบาลกลาง ที่ได้ประจำอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ องค์การปกครองท้องถิ่น จะต้องมียุทธศาสตร์ในการปฏิบัติภารกิจตนเอง ตลอดจนมีอิสระพอสมควรในการกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ และมีข้อน่าสังเกตว่า อำนาจอิสระขององค์กรปกครองท้องถิ่นจะต้องมีพอสมควร ไม่มากเกินไป (Unit and Sovereignty) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ องค์การปกครองท้องถิ่นมิใช่สถาบันการเมืองที่มีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเอง หากแต่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดให้ และมียุทธศาสตร์ที่จำเป็นสำหรับหน้าที่ทางด้านนิติบัญญัติและบริหารกิจการ อันเป็นหน้าที่ของตน

3) หลักประชาชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการเลือกผู้บริหารท้องถิ่นและผู้ที่ทำหน้าที่นิติบัญญัติ การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองของประชาชนนั้น อาจทำได้อยู่หลายระดับแล้วแต่ความสามารถและความสนใจของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ เช่น ประชาชนบางคนอาจจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรปกครองท้องถิ่น เช่น การสมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นตัวแทนของประชาชน เพื่อให้ได้มีโอกาสเข้ามาบริหารงานในการดำเนินกิจกรรม อันเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเองก็อาจจะทำได้

4) หลักมีงบประมาณของตนเอง องค์กรปกครองท้องถิ่น จะต้องมียานาจในการจัดเก็บและบริหารรายได้ด้วยตนเอง เป็นการมอบอำนาจการตัดสินใจ ให้องค์กรปกครองท้องถิ่นทั้งหมดตั้งแต่การวางแผนปฏิบัติงาน การจัดเก็บรายได้ การบริหาร และการบริการประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ¹⁵

สรุปว่า “หลักการกระจายอำนาจ” มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการคือ มีความเป็นนิติบุคคล มีอำนาจอิสระในการบริหารงาน ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเลือกผู้บริหาร และผู้ทำหน้าที่นิติบัญญัติ และหลักการมีงบประมาณเป็นของตนเอง

2.3.3 การปกครองท้องถิ่น

ชูวงศ์ ฉายะบุตร ได้สรุปหลักการปกครองท้องถิ่นในสาระสำคัญ ดังนี้

1) การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากรหรือขนาดของพื้นที่ หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

2) หน่วยการปกครองท้องถิ่น จะต้องมียานาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความเหมาะสม อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่น จะต้องมิชอบเขตอยู่พอกควร เพื่อทำให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง อำนาจหน้าที่ของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะความเจริญ และตามความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้น เป็นสำคัญ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใดจึงจะเหมาะสม

3) หน่วยการปกครองท้องถิ่น จะต้องมิสิทธิตามที่กฎหมาย ที่จะต้องดำเนินการปกครองตนเอง

4) มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองท้องถิ่นของตนเอง องค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่น จัดแบ่งเป็นสองฝ่าย คือองค์การฝ่ายบริหาร และองค์การฝ่ายนิติบัญญัติ¹⁶

อุทัย หิรัญโต นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น คือการปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง จัดการปกครองและดำเนินการได้บางอย่าง โดยดำเนินการ

¹⁵สถาบันดำรงราชานุภาพ, รายงานการวิจัยเรื่อง แนวทางการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแบบมีส่วนร่วม, อังใน อนันต์ อรรถเศรษฐัง, “ปัญหาการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์”, การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), 2551, หน้า 32 - 33.

¹⁶ชูวงศ์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่นไทย, อังใน เรื่องเดียวกัน, หน้า 34.

กันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การ มีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมด หรือเพียงบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมปราศจากความควบคุมของรัฐบาลได้ไม่ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น¹⁷

สรุป “การปกครองท้องถิ่น” หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลาง ได้มอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง จัดการปกครองและดำเนินการบางอย่างแล้ว โดยดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การ มีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

2.3.4 หลักการปกครองท้องถิ่น

ประยัต หงษ์ทองคำ ได้ประมวลหลักการปกครองท้องถิ่นในสาระสำคัญ ดังนี้

1) การปกครองของชุมชนแห่งหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านี้อาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากรหรือขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นไทยจัดเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

2) หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น จะต้องมีอำนาจอิสระ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่น จะต้องมิชอบเขตอยู่พอควร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากมีอำนาจมากเกินไปไม่มีขอบเขต หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ก็จะกลายสภาพเป็นรัฐอธิปไตยเอง เป็นผลเสียต่อความมั่นคงของรัฐบาล อำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไป ตามลักษณะความเจริญและความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใดจึงจะเหมาะสม

3) หน่วยการปกครองท้องถิ่น ต้องมีสิทธิตามกฎหมาย ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

(1) หน่วยการปกครองท้องถิ่น มีสิทธิที่จะตราข้อกฎหมาย หรือกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่ และใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับสุขาภิบาล เป็นต้น

(2) สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น คือ เป็นอำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

¹⁷อุทัย หิรัญโค, การปกครองท้องถิ่น, อ้างใน เรื่องเดียวกัน, หน้า 35.

4) มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองท้องถิ่นของตนเอง องค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่นจัดแบ่งเป็นสองฝ่าย ได้แก่ องค์กรฝ่ายบริหาร และองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น การปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาล จะมีคณะเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหาร และสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ หรือในแบบกรุงเทพมหานคร จะมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายบริหาร สภากรุงเทพ ฯ จะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

5) ประชาชนในท้องถิ่น จะต้องมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น จากแนวคิดที่ว่า ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น ที่จะรู้ปัญหาและวิธีการแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่น มาบริหารงาน เพื่อให้สมเจตนารมณ์ และความต้องการของชุมชน และอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนั้นยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอีกด้วย¹⁸

สรุป “หลักการปกครองท้องถิ่น” ประกอบด้วยสาระสำคัญดังนี้คือ การปกครองของชุมชน หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารงานและการปกครองตนเอง และประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล

วชิษฐ์ ทวีเศรษฐ ได้กล่าวว่า การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล เกิดขึ้นมาภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 โดยพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2476 กำหนดให้เทศบาลเป็นรูปการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงการกระจายอำนาจมากที่สุด และได้กำหนดโครงสร้างของเทศบาลเป็นไปในทำนองรัฐบาลในระบบรัฐสภาต่อมาเปลี่ยนแปลงให้เป็นลักษณะรูปแบบประธานาธิบดีเป็นรูปแบบการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นไทยอย่างแท้จริง ในปัจจุบันได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 กับฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งได้กำหนดรายละเอียดการปกครอง และวิธีการบริหารงานไว้ ดังนี้

2.4.1 การจัดตั้งเทศบาล

ตามกฎหมายของเทศบาล แบ่งเทศบาลเป็น 3 ประเภท ซึ่งเป็นการแบ่งตามขนาดเล็กลใหญ่ของชุมชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ที่มีสภาพแตกต่างกัน เพื่อให้การดำเนินการของเทศบาล เหมาะสม

¹⁸ประหยัด หงษ์ทองคำ, การปกครองท้องถิ่น, อ้างใน เรื่องเดียวกัน, หน้า 35 - 36.

กับสภาพของแต่ละท้องถิ่น โดยเรียงตามลำดับเล็กใหญ่ เช่น เทศบาลตำบลเป็นเทศบาลขนาดเล็ก เทศบาลเมืองเป็นเทศบาลขนาดกลาง และเทศบาลนครเป็นเทศบาลขนาดใหญ่

การจัดตั้งเทศบาลนั้น จัดตั้งเป็นแห่ง ๆ ไป การยกฐานะของท้องถิ่นขึ้นเป็นเทศบาลนั้น ถือเอาจำนวนและความหนาแน่นของราษฎรในชุมชนนั้น และรายได้ที่คาดว่าจะสามารถจัดเก็บมาเป็นค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติหน้าที่บังคับไว้ตามกฎหมายได้ ซึ่งจะต้องเข้าหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1) เทศบาลตำบล กฎหมายเทศบาล มิได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้เฉพาะเกี่ยวกับจำนวนราษฎร ความหนาแน่นของราษฎร และรายได้ของท้องถิ่น เหมือนเทศบาลประเภทอื่น แต่กฎหมายเทศบาลบัญญัติว่า เทศบาลตำบล ได้แก่ท้องถิ่นให้ทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย ยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบล จัดทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้น ให้ระบุชื่อและเขตเทศบาลไว้ด้วย ดังนั้นการยกฐานะท้องถิ่นใดขึ้นเป็นเทศบาลจึงขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของรัฐบาลที่จะพิจารณาตามที่เห็นสมควร ซึ่งจะต้องเป็นท้องถิ่นที่มีราษฎรอยู่มาก และมีความเจริญพอสมควร

2) เทศบาลเมือง การจัดตั้งเทศบาลเมืองทำได้ 2 กรณี คือ

(1) ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดทุกแห่ง ให้จัดทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทยจัดตั้งเป็นเทศบาลเมือง เว้นแต่จะตั้งเป็นเทศบาลนครก็ได้แต่จะตั้งเป็นเทศบาลตำบลไม่ได้

(2) ท้องถิ่นอื่นๆ นอกจากท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด จะจัดตั้งเป็นเทศบาลเมืองไม่ได้ เว้นแต่ต้องเข้าหลักเกณฑ์ ดังนี้

ก. เป็นชุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไป

ข. มีรายได้ที่พอควรแก่การปฏิบัติหน้าที่ที่บังคับไว้สำหรับเทศบาลเมือง เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าวก็ให้ดำเนินการเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย ยกฐานะเป็นเทศบาล

3) เทศบาลนคร ท้องถิ่นใด ที่จะจัดตั้งเป็นเทศบาลนครนั้น ต้องเข้าหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) เป็นชุมชนที่มีราษฎรอยู่ตั้งแต่ 50,000 คนขึ้นไป

(2) มีรายได้ที่พอควรแก่การปฏิบัติหน้าที่ที่บังคับไว้สำหรับเทศบาล เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว ก็ให้ดำเนินการเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาล

สรุปได้ว่า “การจัดตั้งเทศบาล” จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 โดยกำหนดให้ท้องถิ่นใด ๆ ที่มีความพร้อมในขนาด จำนวนประชากร และรายได้ สามารถจัดตั้งเป็นเทศบาลได้ โดยประกาศของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งรูปแบบของเทศบาล แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร เป็นต้น

2.4.2 การจัดองค์การและการบริหารงานของเทศบาล

กฎหมายเทศบาล ได้กำหนดรูปแบบโครงสร้างการจัดองค์การและการบริหารงานของเทศบาล จำลองรูปแบบการปกครองมาจากรูปแบบประธานาธิบดี กล่าวคือ มีนายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรง และสมาชิกสภาเทศบาล ก็มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนเช่นกัน องค์การของเทศบาล ประกอบด้วย สภาเทศบาล และคณะเทศมนตรี หรือนายกเทศมนตรี

1) สภาเทศบาล สภาเทศบาล ประกอบด้วย สมาชิกที่ราษฎรเลือกตั้งขึ้นมาตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล และสมาชิกสภาเทศบาล แยกได้ดังนี้ เช่น เทศบาลตำบลมีสมาชิก 12 คน เทศบาลเมืองมีสมาชิก 18 คน และเทศบาลนครมีสมาชิก 24 คน

2) นายกเทศมนตรี กำหนดให้มีนายกเทศมนตรีคนหนึ่ง ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากรายกรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาล การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีให้กระทำโดยวิธีการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

นายกเทศมนตรีดำรงตำแหน่งนับตั้งแต่วันเลือกตั้งและมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับตั้งแต่วันเลือกตั้งแต่ละดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน 2 วาระไม่ได้ เมื่อนายกเทศมนตรีพ้นจากตำแหน่ง ให้จัดการเลือกตั้งขึ้นใหม่ภายใน 45 วัน นายกฯ อาจแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีซึ่งมิใช่สมาชิกสภาเทศบาลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการของเทศบาลตามที่นายกฯ มอบหมายได้ตามจำนวน เช่น เทศบาลตำบลให้มีรองนายกเทศมนตรี ได้ไม่เกิน 2 คน เทศบาลเมืองให้มีรองนายกฯ ได้ไม่เกิน 3 คน และเทศบาลนครให้มีรองนายกฯ ได้ไม่เกิน 4 คน นายกเทศมนตรีที่จะเข้ารับหน้าที่ ต้องแถลงนโยบายต่อสภาเทศบาล โดยไม่มีการลงมติภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง นายกเทศมนตรีหรือคณะเทศมนตรีมีอำนาจควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารกิจการของเทศบาล กล่าวคือ มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำงบประมาณ ควบคุมดูแลการบริหารกิจการของเทศบาลให้เป็นไปตามนโยบาย และดูแลการปฏิบัติการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ รวมทั้งการสั่งอนุญาตต่าง ๆ ตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลนอกจากนี้ คณะเทศมนตรียังมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องถิ่น โดยมีอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านและกำนันอีกด้วย การบริหารงานของคณะเทศมนตรี มีนายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้าและถือว่าเทศมนตรีทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกัน ส่วนในการปฏิบัติงานประจำของเทศบาลนั้น มีพนักงานเทศบาลเป็นผู้ปฏิบัติการของเทศบาล โดยมีปลัดเทศบาลเป็นผู้บังคับบัญชาในงานประจำทั่วไปของเทศบาล

สรุปว่า “การจัดองค์การและการบริหารงานของเทศบาล” ได้จำลองรูปแบบการจัดการปกครอง มาจากรูปแบบประธานาธิบดี กล่าวคือ มีนายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาล โดยมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน องค์การของเทศบาล ประกอบด้วย สภาเทศบาล และคณะเทศมนตรี หรือนายกเทศมนตรี

2.4.3 การแบ่งส่วนราชการและอำนาจหน้าที่ของเทศบาล

1) การแบ่งส่วนราชการของเทศบาล ประกอบด้วยส่วนราชการ ดังนี้

(1) สำนักปลัดเทศบาล

(2) ส่วนราชการอื่นตามที่นายกเทศมนตรีให้ความเห็นชอบ โดยประกาศกำหนด

โดยความเห็นชอบของกระทรวงมหาดไทย

การกำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักปลัดเทศบาลและส่วนราชการอื่นตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่นายกเทศมนตรีประกาศ โดยความเห็นชอบของกระทรวงมหาดไทย โดยให้มีปลัดเทศบาล เป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเทศบาลและลูกจ้าง รองมาจากนายกเทศมนตรี และรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำ ให้เป็นไปตามนโยบาย และมีอำนาจหน้าที่อื่น ตามที่กฎหมายกำหนด หรือตามที่นายกเทศมนตรีมอบหมาย

2) หน้าที่ของเทศบาล มีหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายเทศบาล ดังนี้

(1) หน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ได้แก่

ก. รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

ข. ให้มีบำรุงทางบกและทางน้ำ

ค. รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล

ง. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ

จ. ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง

ฉ. ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม

ช. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

ซ. บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

ณ. หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

(2) และเทศบาล อาจจัดทำกิจกรรมใด ๆ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

ก. ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา

ข. ให้มีโรงฆ่าสัตว์

ค. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม

ง. ให้มีสุสานและฌาปนสถาน

จ. บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร

ฉ. ให้มีการบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้

ช. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่าง โดยวิธีอื่น

ซ. ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ

ฉ. เทศพาณิชย์¹⁹

สรุปได้ว่า “การแบ่งส่วนราชการและอำนาจหน้าที่ของเทศบาล” การแบ่งส่วนราชการของเทศบาล แบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ สำนักปลัดเทศบาล และส่วนราชการอื่นตามที่นายกเทศมนตรีให้ความเห็นชอบ โดยทำเป็นประกาศจากความเห็นชอบของกระทรวงมหาดไทย สำหรับอำนาจหน้าที่ของเทศบาล มีอำนาจหน้าที่ 2 ประการที่สำคัญ ได้แก่ อำนาจหน้าที่ที่ต้องทำในเขตเทศบาล และอำนาจหน้าที่ที่อาจทำได้ในเขตเทศบาล

2.5 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา

2.5.1 ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

1) สภาพทั่วไป พื้นที่เขตเทศบาล 16.96 ตารางกิโลเมตร จำนวนหลังคาเรือนในเขตเทศบาล 2,810 หลังคาเรือน จำนวนประชากรทั้งหมดในพื้นที่ตามฐานทะเบียนราษฎร 37,697 คน ชาย 18,566 คน หญิง 19,131 คน จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 23,859 คน ชาย 11,226 คน หญิง 12,633 คน ความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่คิดเป็น 2,175 คน / ตร.กม.

2) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีจำนวนถนนลูกรัง 21 สาย ความยาว 7.647 ก.ม. หรือพื้นที่ 45,841 ตร.ม. จำนวนถนนลาดยาง 12 สาย ความยาว 8.748 ก.ม. หรือพื้นที่ 205,865 ตร.ม. จำนวนถนนคอนกรีต 246 สาย มีความยาว 75.677 ก.ม. หรือพื้นที่ 259,060 ตร.ม. จำนวนสะพานคอนกรีต 14 แห่ง จำนวนสะพานอื่น ๆ (สะพานลอย) 3 แห่ง จำนวนแม่น้ำที่ไหลผ่าน 1 สาย ห้วยหนองคลองบึง 8 แห่ง จำนวนสถานีขนส่ง 1 แห่ง หอกระจายข่าวทั้งหมดในพื้นที่ 36 แห่ง เสียงตามสายทั้งหมดในพื้นที่ 131 จุด ครั้วเรือนที่มีน้ำประปาใช้ 12,068 ครั้วเรือน หน่วยงานที่ดำเนินการประปาในพื้นที่ สำนักงานประปาจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวนน้ำประปาที่ผลิตได้ 18,000 ลบ.ม./วัน จำนวนแหล่งน้ำดิบที่ใช้ผลิตน้ำประปา 2 แห่ง จำนวนครั้วเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ 12,068 ครั้วเรือน และจำนวนไฟฟ้าสาธารณะ 5,200 จุด

3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีสถานที่กำจัดขยะ 137 ไร่ จำนวน 2 แห่ง ตั้งอยู่ ณ บ้านโคกน้ำเกลี้ยง ต. โพนทอง อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์ 28 ไร่ และบ้านแก่งนาขมต.นาจารย์ อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์ 109 ไร่ ปริมาณขยะในเขตเทศบาลเฉลี่ย 30 ตัน/วัน ปริมาณขยะที่กำจัดได้เฉลี่ย

¹⁹วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ, การเมืองและการปกครองไทย, พิมพ์ครั้งที่ 16, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง), 2549, หน้า 430 - 444.

40 คัน/วัน (มีองค์ประกอบเครื่องส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ มาร่วมใช้ด้วย วิธีการกำจัดขยะใช้วิธีฝังกลบอย่าง ถูกหลักสุขาภิบาลทำเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพ รถยนต์เก็บขยะ โรงคัดแยกขยะ โรงบำบัดสิ่งปฏิกูล

4) ด้านเศรษฐกิจ มีสถานธนาอนุบาล 1 แห่ง โรงฆ่าสัตว์ 1 แห่ง สถานีน้ำมัน 8 แห่ง ศูนย์การค้า 2 แห่ง ตลาดสด 3 แห่ง โรงแรม 9 แห่ง ธนาคาร 9 แห่ง สถานที่ท่องเที่ยว 6 แห่ง ได้แก่ สวนสาธารณะกุดน้ำกิน วัดกลางพระอารามหลวง แก่งคอนกลางสวนสาธารณะกุดยางสามัคคี อนุสาวรีย์พระยาชัยสุนทร และพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์

5) ด้านสังคม ประกอบด้วยวัด 9 แห่ง ได้แก่ วัดชัยสุนทร วัดใต้โพธิ์คำ วัดกลาง วัดเหนือ วัดหอไตรปฏิการาม วัดสว่างคงคา วัดประชาานิยม วัดคงปอ วัดป่าทุ่งศรีเมือง จำนวนเมรุเผา ศพ 5 แห่ง จำนวนโบสถ์ 7 แห่ง จำนวนมัสยิด 1 แห่ง จำนวนผู้นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 99.38 ของประชากรในเขตเทศบาล จำนวนผู้นับถือศาสนาอิสลาม 0.30 จำนวนผู้นับถือศาสนา คริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.11 จำนวนผู้นับถือศาสนาอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 0.21 ของประชากรในเขต เทศบาล

6) ชุมชนในสังกัดเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ มีจำนวนทั้งหมด 38 ชุมชน มีหลังคาเรือน จำนวน 12,810 หลังคาเรือน มีประชากรทั้งหมด จำนวน 37,697 คน

7) สถานศึกษา มีจำนวนสถานศึกษาในสังกัดจำนวนทั้งหมด 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียน เทศบาล 1 กาฬสินธุ์พิทยาสีทธิ โรงเรียนเทศบาล 2 วัดสว่างคงคา โรงเรียนเทศบาล 3 วัดเหนือ และ โรงเรียนเทศบาล 4 วัดใต้โพธิ์คำ และสถานศึกษานอกสังกัดภายในเขตเทศบาลจำนวน 21 แห่ง

สรุปได้ว่า “ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์” ประกอบด้วย สภาพทั่วไป โครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม ชุมชนในสังกัดเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ และสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ เป็นต้น

2.5.2 โครงสร้างการบริหารงานของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจัดตั้งตามเทศบัญญัติ เทศบาล พ.ศ. 2476 ได้ก่อสร้างเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2480 ปัจจุบันมีการบริหารจัดการในรูปแบบ นายกเทศมนตรี ปัจจุบันมีนายภิญโญ รัตนศาสตร์ เป็นนายกเทศมนตรีเมืองกาฬสินธุ์ ซึ่งมาจากการ เลือกลงโดยตรงของประชาชน มีพื้นที่ 16.96 ตารางกิโลเมตร มีประชากร 36,881 คน มีชุมชนใน เขตเทศบาลจำนวน 38 ชุมชน มีคณะกรรมการ 36 ชุมชน ส่วนอีก 2 ชุมชนนั้น ไม่มีคณะกรรมการ เนื่องจากเป็นย่านธุรกิจการค้า มีบุคลากรทั้งสิ้นจำนวน 614 คน แยกเป็น พนักงานเทศบาลสามัญ จำนวน 121 คน ลูกจ้างประจำจำนวน 73 คน และพนักงานจ้างจำนวน 316 คน และแบ่งโครงสร้าง การบริหารออกเป็น 7 ส่วน ได้แก่

1) สำนักปลัดเทศบาล มีหน้าที่ให้บริการทั่วไป งานทะเบียนและบัตร อำนวยการรักษาความสงบความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน งานการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย งานบริหารงานบุคคล กิจการสภาและส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นต้น

2) กองวิชาการและแผนงาน มีหน้าที่จัดทำแผนพัฒนาเทศบาล จัดทำงบประมาณวิจัยและประเมินผล ด้านกฎหมายและรับเรื่องราวร้องทุกข์ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านข้อมูลเว็บไซต์ คู่มือระบบและจัดทำข้อมูลต่าง ๆ ของเทศบาล เป็นต้น

3) สำนักการคลัง มีหน้าที่จัดเก็บรายได้และพัฒนารายได้ งานการเงินและบัญชี งานพัสดุ งานแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน เป็นต้น

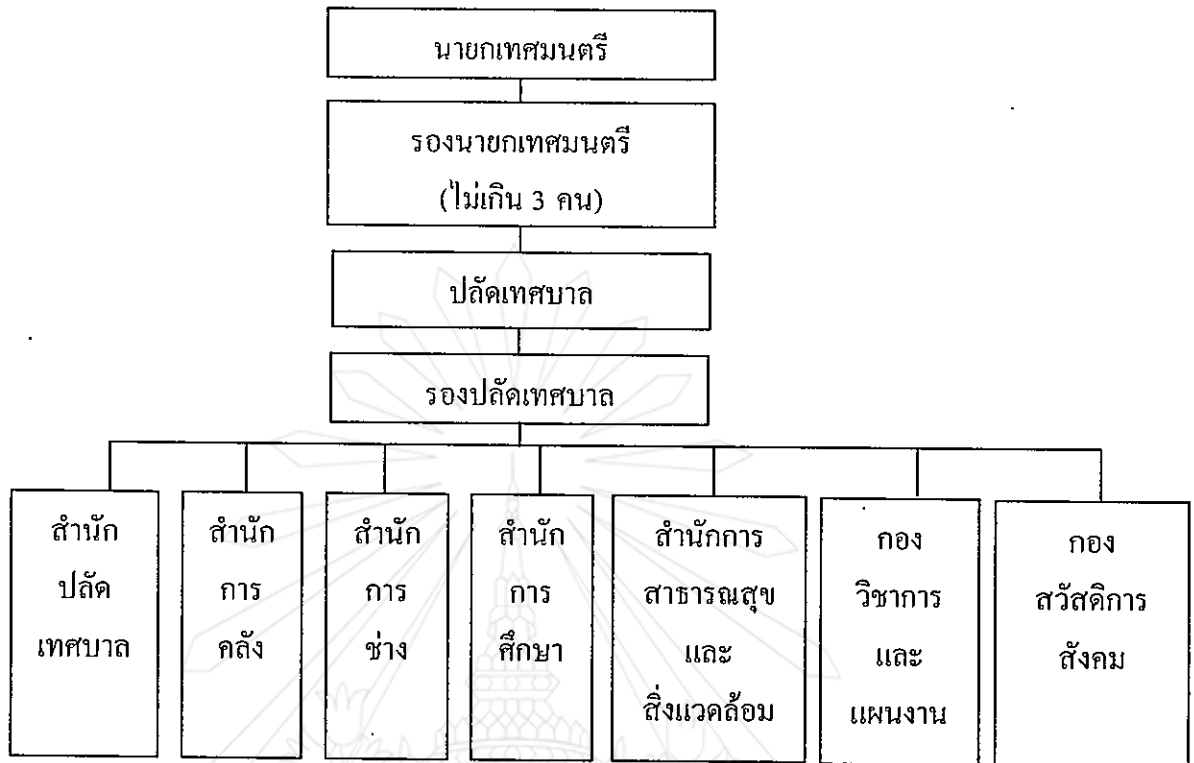
4) สำนักการช่าง มีหน้าที่ดูแลและบำรุงรักษาระบบโครงสร้างพื้นฐานปรับปรุงภูมิทัศน์พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสวนหย่อม สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ขยายเขตไฟฟ้า ขยายเขตประปา ดูแลปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น

5) สำนักการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่ ดูแลรักษาความสะอาดสถานที่สาธารณะต่าง ๆ ปรับปรุงดูแลตลาด โรงฆ่าสัตว์ บริหารจัดการศูนย์บริหารสาธารณสุขเพื่อบริการสุขภาพของประชาชน ป้องกันและควบคุมโรคภัยไข้เจ็บที่เกิดจากคนสู่คน สัตว์สู่คน บริหารจัดการระบบกำจัดระบบขยะมูลฝอย เป็นต้น

6) สำนักการศึกษา มีหน้าที่อำนวยความสะดวกและบริหารจัดการทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษา ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 4 โรงเรียน งานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น งานส่งเสริมกีฬาและนันทนาการแก่เด็กและเยาวชน งานบริหารจัดการศูนย์เยาวชนและส่งเสริมสุขภาพ และบริหารจัดการสนามกีฬา เป็นต้น

7) กองสวัสดิการสังคม มีหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาชุมชนให้ชุมชนเข้มแข็ง เพื่อพึ่งตนเองได้ จัดสวัสดิภาพ สวัสดิการแก่เด็ก เยาวชน สตรีและคนชรา บริหารจัดการชุมชนแออัด จัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยให้แก่ประชาชน

ซึ่งปรากฏตาม โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ ตามภาพประกอบที่ 1 ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.1 แสดงโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

2.5.3 ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ไว้ในแผนพัฒนาเทศบาลสามปี พ.ศ. 2553 - 2555 แบ่งออกเป็น 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์ในการพัฒนา ด้านการเมือง การปกครอง ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา 5 แนว ได้แก่

(1) สร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่ประชาชนที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(2) ส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง และกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกสาธารณะ

(3) เปิดพื้นที่ทางการเมืองให้กับพลเมือง และเน้นการแสดงออกในทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม

(4) ส่งเสริมให้เกิดชุมชนเข้มแข็ง และสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม

(5) เพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ

2) ยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา 4 แนว
ได้แก่

- (1) ส่งเสริมให้ประชาชนพัฒนาเศรษฐกิจตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- (2) ส่งเสริมอาชีพและจัดการเรียนการสอนอาชีพให้กับประชาชน
- (3) สร้างเครือข่ายทางการตลาดในการจำหน่ายสินค้า
- (4) ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวและจัดทำชุดเอกสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

3) ยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านสังคม ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา 7 แนว ได้แก่

- (1) สร้างสุขภาวะองค์กรร่วมให้เกิดขึ้นกับประชาชน
- (2) ส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวเข้มแข็ง
- (3) สร้างภูมิคุ้มกัน ป้องกัน และควบคุม โรคติดต่อหรือโรคอื่นๆ
- (4) ส่งเสริมและให้การช่วยเหลือเด็ก สตรี ผู้สูงอายุคนพิการ และผู้ด้อยโอกาส
- (5) สร้างแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งกำหนดกรอบเบื้องต้นใน

การบรรเทาแก้ไข และเยียวยา

- (6) ขจัดปัญหาอาชญากรรม
- (7) สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน

4) ยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านการศึกษา ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา 4 แนว
ได้แก่

- (1) ส่งเสริมการเข้าถึงระบบการศึกษาทั้งระบบอย่างมีประสิทธิภาพ
- (2) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษา
- (3) พัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา
- (4) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และถอดบทเรียนเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่

5) ยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านการกีฬา และนันทนาการ ประกอบด้วยแนวทางการ
พัฒนา 3 แนว ได้แก่

- (1) สนับสนุนการกีฬาสำหรับเยาวชนและประชาชน เข้าถึงการกีฬาที่มีคุณภาพ
- (2) ส่งเสริมกิจกรรมเด็กและเยาวชน
- (3) พัฒนาคุณภาพของผู้นำในการกีฬา และสนับสนุนอุปกรณ์กีฬาที่มีมาตรฐาน

6) ยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และ
ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา 3 แนว ได้แก่

- (1) ส่งเสริม สนับสนุน การสืบสาน และการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี
วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

(2) ปลูกฝังจริยธรรม คุณธรรมอันดีงามตามหลักธรรมของศาสนา

(3) จัดการอบรมเพื่อเพิ่มและปรับทัศนคติบนฐานคิดและหลักปฏิบัติของศาสนา รวมทั้งจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

สรุปได้ว่า “ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์” ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเทศบาลสามปี พ.ศ. 2553 - 2555 แบ่งออกเป็น 6 ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านการกีฬาและนันทนาการ ด้านการศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยได้นำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

2.5.4 บริบทของคณะกรรมการชุมชน สังกัดเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

1) ที่มาของคณะกรรมการชุมชนเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ด้วยกระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดให้เทศบาล ดำเนินการจัดตั้งชุมชนขึ้น เพื่อให้ประชาชนในเขตเทศบาลได้มีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการพัฒนาชุมชนของตนเอง และมีส่วนร่วมในการป้องกัน แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน ตลอดจนเป็นการประสาน ส่งเสริม ความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่นกับเทศบาล โดยเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ได้มีจัดตั้งคณะกรรมการชุมชน และการบริหารกองทุนพัฒนาชุมชน เมื่อปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน และที่มาของคณะกรรมการชุมชน มาจากการเลือกตั้งและแต่งตั้งจากนายกเทศมนตรี โดยคณะกรรมการชุมชนที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนในชุมชนมีจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ตำแหน่ง ประธานชุมชน รองประธานชุมชน และเลขานุการชุมชน ประเภทละ 1 คน และคณะกรรมการชุมชนที่มาจากการแต่งตั้งโดยตำแหน่งโดยนายกเทศมนตรี อีกจำนวน 7 คน ประกอบด้วย ตัวแทนจากคณะกรรมการศูนย์พัฒนาครอบครัว (ศพค.) ตัวแทนจากคณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ประจำชุมชน (ศตส..ชุมชน) ตัวแทนจากคณะกรรมการอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน ประจำชุมชน (อสม.) ตัวแทนจากคณะกรรมการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ตัวแทนอาสาสมัครพัฒนาประชาธิปไตย (อสพป.) และตัวแทนจากเยาวชนในชุมชน ประเภทละ 1 คน

2) วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชน เพื่อทำหน้าที่ดังนี้

(1) เป็นผู้นำและเป็นกลางในการพัฒนาชุมชน

(2) แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน

(3) เสนอแผนงาน โครงการเพื่อขอความช่วยเหลือจากเทศบาล หรือหน่วยงานอื่น

ที่เกี่ยวข้อง

(4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีความสำนึก ร่วมใจกันพัฒนาชุมชน

(5) ส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม

3) องค์ประกอบและหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชน

(1) คณะกรรมการชุมชน ประกอบด้วย ประธานกรรมการชุมชน รองประธานกรรมการชุมชน เลขานุการ เหรัญญิก หัวหน้าฝ่ายปกครอง หัวหน้าฝ่ายป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย หัวหน้าฝ่ายการคลัง หัวหน้าฝ่ายการศึกษา หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการสังคม หัวหน้าฝ่ายสาธารณสุข และหัวหน้าฝ่ายพัฒนา

(2) ประธานกรรมการชุมชน มีหน้าที่ดังนี้คือ 1) เป็นประธานในที่ประชุม 2) ควบคุม ดูแล ประสานงานและติดตามผลการดำเนินงานคณะกรรมการชุมชนฝ่ายต่างๆ 3) เป็นผู้ชี้ขาดในกรณีการลงมติมีเสียงคะแนนเท่ากัน 4) เป็นผู้แทนของชุมชนนั้นๆ

(3) รองประธานกรรมการชุมชน มีหน้าที่ดังนี้ 1) ช่วยเหลือการปฏิบัติงานของประธานกรรมการชุมชน 2) ทำหน้าที่แทนประธานกรรมการชุมชน ในกรณีที่ประธานไม่อยู่หรืออยู่แต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

(4) หัวหน้าฝ่ายปกครองมาจากตัวแทนของคณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดประจำชุมชน มีหน้าที่ดังนี้ เช่น 1) บำบัดทุกข์ บำรุงสุข 2) ดูแลผู้อยู่อาศัยในชุมชน ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี ศิลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชน 3) ส่งเสริมให้ราษฎรสนใจในการปกครองท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย 4) ส่งเสริมความสามัคคีของคนในชุมชน 5) ดูแลรักษาสาธารณสุขสมบัติของท้องถิ่น และของชาติที่ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น ไฟฟ้าสาธารณะ 6) รับผิดของงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(5) หัวหน้าฝ่ายป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย มีหน้าที่ดังนี้ 1) ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน 2) ช่วยเหลือดูแลและระมัดระวังในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในชุมชน 3) รับผิดของงานอื่น ๆ ตามคณะกรรมการชุมชนมอบหมาย

(6) หัวหน้าฝ่ายการคลัง มีหน้าที่ดังนี้ 1) ดำเนินการเกี่ยวกับบัญชีรายรับ-รายจ่าย 2) เก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของชุมชน 3) แลกเปลี่ยนบัญชีรายรับ-รายจ่าย ต่อที่ประชุมคณะกรรมการชุมชน 4) รับผิดของงานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการชุมชนมอบหมาย

(7) หัวหน้าฝ่ายการศึกษา มีหน้าที่ดังนี้ เช่น 1) ส่งเสริมการศึกษา 2) ส่งเสริมในกิจกรรมชุมชน 3) ส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมต่าง ๆ (4) รับผิดของงานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการชุมชนมอบหมาย

(8) หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการสังคม มีหน้าที่ ดังนี้ เช่น 1) งานสงเคราะห์ผู้ยากไร้ที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ 2) งานสงเคราะห์ผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ 3) งานด้านสวัสดิการสังคมของประชาชน 4) รับผิดของงานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการชุมชนมอบหมาย

(9) หัวหน้าฝ่ายสาธารณสุข มีหน้าที่ดังนี้ 1) ส่งเสริมสุขภาพอนามัยของผู้อาศัยในชุมชน 2) รักษาสภาพแวดล้อมและป้องกันอันตรายที่เกิดจากมลภาวะแวดล้อมในชุมชน 3) รับผิดชอบงานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการชุมชนมอบหมาย²⁰

สรุปว่า “บริบทของคณะกรรมการชุมชน สังกัดเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์” ประกอบด้วยส่วนที่สำคัญ ได้แก่ ที่มาของคณะกรรมการชุมชนเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ มาจากระเบียบของกระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดให้เทศบาล ดำเนินการจัดตั้งชุมชนขึ้น เพื่อให้ประชาชนภายในเขตเทศบาล ได้มีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการพัฒนาชุมชนของตน วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชน และหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชน เป็นต้น

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมชาย ศิริสมบัติ ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลไปสู่เมืองน่าอยู่ : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษา พบว่า

1) การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลไปสู่เมืองน่าอยู่ อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์การศาสนา ศิลปะและประเพณี ด้านการกีฬา ด้านการศึกษา ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองการปกครอง ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ และด้านสังคม

2) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า คณะกรรมการชุมชน ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลไปสู่เมืองน่าอยู่ ไม่แตกต่างกัน

3) สำหรับข้อเสนอแนะ คณะกรรมการชุมชนได้ให้ข้อเสนอแนะ เช่น เทศบาล ควรจัดสรรงบประมาณในการทัศนศึกษาดูงานของผู้นำชุมชน และกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน²¹

ทานตะวัน อินทร์จันทร์ ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยในเขตเทศบาลเมืองลำพูน ผลการวิจัยสรุป ได้ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อย ในเขตเทศบาลเมืองลำพูน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสังคม ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้าน

²⁰เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์, แผนพัฒนาสามปีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ (พ.ศ. 2553 - 2555), (กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์), 2552, หน้า 9 - 30.

²¹สมชาย ศิริสมบัติ, “การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลไปสู่เมืองน่าอยู่ : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี”, การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), 2545, 127 หน้า.

เศรษฐกิจ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านกีฬาและนันทนาการ ด้านการศึกษา และด้านการอนุรักษ์ศาสนา ขนบธรรมเนียม และประเพณี

2) ผลเปรียบเทียบ พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนย่อย ในเขตเทศบาลเมืองลำพูน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) สำหรับข้อเสนอแนะนั้น คณะกรรมการชุมชน ได้ให้ข้อเสนอแนะ เช่น เทศบาล ควรกำหนดระยะเวลาในการดำเนิน โครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาในแผนพัฒนาชุมชน ให้ตรงกับความต้องการของชุมชน²²

ธรรมจรรย์ คุลยธำรง ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษา พบว่า

1) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านศาสนา ประเพณี ด้านการศึกษา ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม

2) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า คณะกรรมการชุมชน ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน

3) สำหรับปัญหาอุปสรรคที่พบ เช่น การประสานงานกันระหว่างคณะกรรมการชุมชนเอง นั้นพบว่าจะมีปัญหาในเรื่องของการเข้าร่วมประชุม โดยคณะกรรมการชุมชนบางส่วนจะไม่มีเวลาในการเข้าร่วมการประชุมในแต่ละครั้ง และเจ้าหน้าที่เทศบาล ยังขาดการเข้ามาพบปะประชาชนในชุมชน โดยเฉพาะกับคณะกรรมการชุมชน²³

สุภชัย ตรีทศ ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองชลบุรี ผลการศึกษา พบว่า

²²ทานตะวัน อินทร์จันทร์, “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยในเขตเทศบาลเมืองลำพูน”, การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2546, 132 หน้า.

²³ธรรมจรรย์ คุลยธำรง, “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษา เทศบาลภายในเขตอําเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2546, 152 หน้า.

1) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสังคม ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ในด้าน การศึกษา และด้านการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย

2) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า คณะกรรมการชุมชน ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ แตกต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการวางแผนพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) สำหรับข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วม คณะกรรมการชุมชน ได้ให้ข้อเสนอแนะ เช่น ผู้บริหารเทศบาล ควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มความสัมพันธกับชุมชน อีกทั้งควรให้ความสำคัญในปัญหาความต้องการของชุมชนที่เสนอให้แก่เทศบาล²⁴

ชวลิต เกตุมวงคลสินธุ์ ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการดูแลรักษา สิ่งแวดล้อม : ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนในเขตราชวัฏร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร ผลการ ศึกษา พบว่า

1) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม : ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนในเขตราชวัฏร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการปฏิบัติด้าน การตัดสินใจ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล

2) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า คณะกรรมการที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการ สมรส และรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ไม่ แตกต่างกัน

3) สำหรับข้อเสนอแนะนั้น คณะกรรมการชุมชน ได้ให้ข้อเสนอแนะ เช่น สำนักงานเขต ราชวัฏร์บูรณะ กรุงเทพฯ ควรมีการเผยแพร่ให้ความรู้ ด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่ชุมชนต่าง ๆ ให้มากขึ้น โดยส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปพบปะกับประชาชนในชุมชน อย่างสม่ำเสมอ²⁵

หัสไชย ปรีชา ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน ย่อย : กรณีศึกษาเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยสรุป ได้ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อย : กรณีศึกษาเทศบาล นครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้าน

²⁴สุภชัย ตรีทศ, “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการวางแผนพัฒนาเทศบาล เมืองชลบุรี”, การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย บูรพา), 2546, 130 หน้า.

²⁵ชวลิต เกตุมวงคลสินธุ์, “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการดูแลรักษา สิ่งแวดล้อม : ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนในเขตราชวัฏร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร”, การศึกษาค้นคว้า อิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2548, 118 หน้า.

การเมืองการปกครอง ด้านกีฬาและนันทนาการ ด้านการศึกษา ด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านการอนุรักษ์ศาสนา ขนบธรรมเนียม และประเพณี

2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ในการพัฒนาชุมชนย่อย ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ตามสถานภาพส่วนบุคคล จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส และรายได้ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) แนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์สำหรับการพัฒนาชุมชนย่อย ได้แก่ การฝึกอบรมศึกษาดูงานชุมชนย่อยชุมชนอื่น จะช่วยส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการชุมชน การพัฒนาชุมชนแต่ละชุมชน ควรปรับให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม คณะกรรมการชุมชนและเจ้าหน้าที่เทศบาลนครปากเกร็ด ซึ่งจำเป็นต้องร่วมกันในการตัดสินใจและเลือกแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชนย่อย และเจ้าหน้าที่เทศบาล ควรชี้แจงแนวคตินโยบายของเทศบาลให้คณะกรรมการชุมชนรับทราบ เป็นทิศทางในการพัฒนาชุมชนย่อยต่อไป²⁶

ฐิตา จิตรตั้งตรง ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549 – 2551) เทศบาลเมืองชลบุรี ผลการศึกษา พบว่า

1) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เทศบาลเมืองชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ และด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี

2) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า คณะกรรมการชุมชน ที่มีเพศ อายุ การศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการวางแผนพัฒนาเทศบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) สำหรับข้อเสนอแนะ เช่น ควรการจัดทำเอกสาร คู่มือประชาคมเกี่ยวกับกระบวนการวางแผนพัฒนาการจัดทำแผนพัฒนา การติดตามประเมินผล การปฏิบัติตามแผนพัฒนา ควรแจกจ่ายให้ประชาชนทุกชุมชน เพื่อนำไปศึกษาประกอบการจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม²⁷

ปริญดา ธิรติลาเวทย์ ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองมหาสารคาม ผลการศึกษา พบว่า

²⁶ หัสไชย ปรีชา, “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อย : กรณีศึกษาเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร), 2548, 135 หน้า.

²⁷ ฐิตา จิตรตั้งตรง, “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549 - 2551) เทศบาลเมืองชลบุรี”, การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), 2550, 140 หน้า.

1) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการจัดทำแผน ด้านการตัดสินใจเลือกยุทธศาสตร์ในแนวทางการพัฒนา ด้านการจัดทำร่างแผนพัฒนา ด้านการจัดทำรายละเอียดของโครงการ

2) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า คณะกรรมการชุมชน ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน²⁸

ธนวัฒน์ คำภีลานนท์ ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษา พบว่า

1) การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านร่วมการปฏิบัติ ด้านการตัดสินใจ และด้านการประเมินผล

2) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า คณะกรรมการที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส แตกต่างกัน มีส่วนร่วมของกรรมการชุมชน ไม่แตกต่างกัน

3) สำหรับข้อเสนอแนะ เช่น เทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปรับปรุงวิธีการบริหารจัดการเทศบาล โดยมุ่งเน้นส่งเสริมให้คณะกรรมการได้มีโอกาสเข้าร่วมตัดสินใจโครงการต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อชุมชนของเขาด้วยตนเอง²⁹

ปรีดา เจริญวารางกูล ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ผลการศึกษา พบว่า

1) การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์การศาสนาและประเพณี ด้านการศึกษา ด้านการกีฬา ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม

2) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า คณะกรรมการชุมชน ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการวางแผนพัฒนาเทศบาล ไม่แตกต่างกัน

²⁸ปรีดา ธิรศิลาเวทย์, “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองมหาสารคาม”, การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม), 2550, 115 หน้า.

²⁹ธนวัฒน์ คำภีลานนท์, “การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี”, การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร), 2550, 137 หน้า.

3) สำหรับปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วม เช่น ปัญหากรรมการชุมชนไม่มีใครร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่น ปัญหากรรมการชุมชนไม่ค่อยมีเวลามาประชุม เป็นต้น³⁰

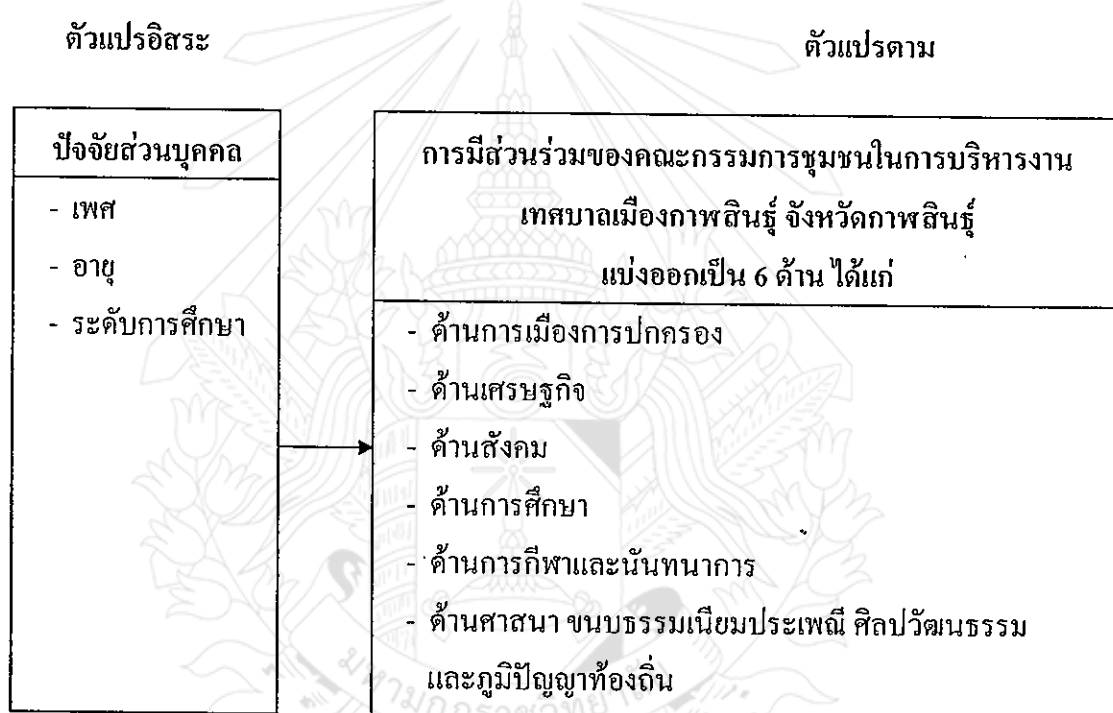
สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่เกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหาร ที่มีผู้วิจัยได้ศึกษามาแล้ว พบว่า มีส่วนร่วมแตกต่างกันออกไปตามสภาพของหน่วยงาน เช่น การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยในเขตเทศบาลเมืองลำพูน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น พบว่า อยู่ในระดับมาก สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม เช่น เทศบาล ควรปรับปรุงวิธีการบริหารจัดการเทศบาล โดยมุ่งเน้นส่งเสริมให้คณะกรรมการได้มีโอกาสเข้าร่วมตัดสินใจ โครงการต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อชุมชนของเขาด้วยตนเอง เป็นต้น

³⁰ปรีดา เจษฎารางกุล, “การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น”, การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), 2550, 142 หน้า.

2.7 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ในการบริหารงานเทศบาล : ศึกษากรณีเฉพาะเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้นำ แผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเทศบาลสามปี พ.ศ. 2553 - 2555³¹ มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดหลักในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้าน การเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านการกีฬาและนันทนาการ และ ด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และกำหนดตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 2.2 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

³¹เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์, แผนพัฒนาสามปีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ (พ.ศ. 2553 – 2555), อ่างแล้ว, หน้า 9 - 30.

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร (Population) ได้แก่ คณะกรรมการชุมชน มีอายุ 18 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 36 ชุมชน รวมทั้งสิ้นจำนวน 360 คน (ข้อมูลสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2553)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Samples) ได้แก่ คณะกรรมการชุมชน มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่ได้รับการคัดเลือกเป็นคณะกรรมการชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 36 ชุมชน จำนวน 189 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Taro Yamane² ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

¹สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์, ข้อมูลทะเบียนราษฎร์ประจำปี พ.ศ. 2553, (กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2552), หน้า 8 – 12.

²Taro Yamane, *Statistics : An Introductive Analysis*, อ้างใน ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา*, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2548), หน้า 93.

n = จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา

e = ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดให้มีค่าเท่ากับ .05
สามารถแทนค่าได้ดังนี้

$$n = \frac{360}{1 + [360 \times (0.05)^2]}$$

$$n = 189.47 = 189 \text{ คน}$$

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 แยกประชากร ตามรายชื่อของชุมชน โดยนำกล่องกระดาษเปล่ามาจำนวน 36 ใบ เท่ากับจำนวนชุมชน แล้วเขียนรายชื่อของแต่ละชุมชน ติดไว้ข้างกล่องกระดาษ

ขั้นที่ 2 แยกชุมชน ตามเพศ โดยแยกเป็นคณะกรรมการชุมชนที่เป็นเพศชาย คณะกรรมการชุมชนที่เป็นเพศหญิง โดยนำกล่องกระดาษเปล่ามาอีกจำนวน 72 ใบ แบ่งเป็นกล่องคณะกรรมการชุมชนที่เป็นเพศชายจำนวน 32 ใบ กล่อง คณะกรรมการชุมชนที่เป็นเพศหญิงจำนวน 32 ใบ แล้วเขียนจำนวนประชากรของแต่ละชุมชน ใส่ไว้ในกล่องคณะกรรมการชุมชนที่เป็นเพศชาย และคณะกรรมการชุมชนที่เป็นเพศหญิง จากนั้นใช้วิธีจับฉลากแบบไม่ทดแทน โดยหยิบจำนวนประชากร ให้ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เทียบตามสัดส่วนบัญญัติไตรยางค์ จนได้กลุ่มตัวอย่างครบ จำนวน 189 คน เพื่อใช้เก็บข้อมูล ในการทำวิจัยต่อไป ตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงรายชื่อชุมชน ของคณะกรรมการชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์

ลำดับ ที่	รายชื่อชุมชนของคณะกรรมการ ชุมชน ในเขตเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์	จำนวนประชากร (คณะกรรมการ : คน)			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คณะกรรมการ : คน)		
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
1	ซอยน้ำทิพย์	3	7	10	2	4	6
2	กุดยางสามัคคี	3	7	10	2	4	6
3	โพธิ์ไพร	2	8	10	1	3	4

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายชื่อชุมชนของคณะกรรมการ ชุมชน ในเขตเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์	จำนวนประชากร (คณะกรรมการ : คน)			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คณะกรรมการ : คน)		
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
4	ท่าสินค้า	5	5	10	3	3	6
5	ดอนสวรรค์	3	7	10	2	4	6
6	หน้าโรงเลื่อย	7	3	10	4	2	6
7	วัดเหนือ	3	7	10	2	3	5
8	โรงจิว	3	7	10	2	3	5
9	วัดใต้โพธิ์คำ	6	4	10	3	2	5
10	หนองลิ้นจี่	0	10	10	0	4	4
11	หนองไชยวาน	4	6	10	2	2	4
12	หนองผักแว่น	4	6	10	2	2	4
13	ตลาดเก่า	3	7	10	2	4	6
14	คุ้มห้วย	4	6	10	2	2	4
15	ทุ่งสระ	6	4	10	3	2	5
16	วัดหอไตรปฏิการาม	3	7	10	2	4	6
17	วัดสว่างพัฒนา	4	6	10	2	2	4
18	วัดสว่างคงคา	6	4	10	3	2	5
19	ริมแก่งดอนกลาง	4	6	10	2	2	4
20	บุญกวีวัง	6	4	10	3	2	5
21	ดอนกลอย	5	5	10	3	3	6
22	สุขสบายใจ	8	2	10	4	1	5
23	หัวโนนโก	8	2	10	4	1	5
24	ก.ส.ส.	9	1	10	5	1	6
25	สงเปลือยใน	5	5	10	3	3	6
26	สงเปลือยกกลาง	5	5	10	3	3	6
27	สงเปลือยนอก	4	6	10	2	3	5

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายชื่อชุมชนของคณะกรรมการ ชุมชน ในเขตเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์	จำนวนประชากร (คณะกรรมการ : คน)			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คณะกรรมการ : คน)		
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
28	หน้าโรงซ่อม ร.พ.ช.	6	4	10	3	2	5
29	วัดป่าทุ่งศรีเมือง	3	7	10	2	4	6
30	ทุ่งศรีเมืองพัฒนา	6	4	10	3	2	5
31	ทุ่งศรีเมืองกลาง	3	7	10	2	4	6
32	ทุ่งมน	6	4	10	3	2	5
33	หัวคู-หนองเรือ	5	5	10	3	3	6
34	เกษตรสมบูรณ์	4	6	10	2	3	5
35	หาดคำควน	5	5	10	3	3	6
36	คงปอ	5	5	10	3	3	6
รวม		166	194	360	92	97	189

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 30 ข้อแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านการกีฬาและนันทนาการ และด้านศาสนานับธรรมนิยมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)³ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

³สังศรี ชมพวงศ์, การวิจัย, (นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2549), หน้า 100.

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด ซึ่งเป็นคำถามที่ให้ผู้ตอบแสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะศึกษาแนวคิด วิธีการสร้างเครื่องมือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. นำผลการศึกษาจากข้อ 1 มาสร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับจุดมุ่งหมายในการวิจัย

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาความตรงตามเนื้อหา โดยเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรง และความครอบคลุมของเนื้อหาของข้อคำถามในแต่ละข้อว่าตรงตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา หลังจากนั้นจึงนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ตามอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เสนอแบบสอบถามฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาให้ถูกต้องตามหลักวิชาและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยใช้สูตร IOC : (Index of item objective congruence) ตามวิธีของโรวินลลิ และแฮมเบิลตัน (Rovinelli and Hambleton) แล้วนำข้อคำถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญที่มีผลการประเมินอยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 ซึ่งเป็นข้อคำถามที่เหมาะสมมีความเที่ยงตรง และสอดคล้องตรงตามวัตถุประสงค์มาเป็นข้อคำถาม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

4.1 พระฉานพิพิธ อินทจารี สำเร็จการศึกษา ศน.บ. (ภาษาอังกฤษ) ศศ.ม.(พุทธศาสนศึกษา) ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเกี่ยวกับภาษาและคำ

4.2 พระปลัดชาญชัย ญาณธมโม สำเร็จการศึกษา ศน.บ. (รัฐศาสตร์การปกครอง) กศ.ม. (บริหารการศึกษา) ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติและระเบียบวิธีวิจัย

4.3 นางอุบลรัตน์ เปี้ยจำปา สำเร็จการศึกษา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง รองปลัดเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ มาทำการปรับแก้ให้เหมาะสมตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปตรวจสอบคุณภาพด้านค่าอำนาจ

จำแนกของข้อคำถาม ความตรงของเครื่องมือ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง แล้วจัดพิมพ์แบบสอบถาม

6. นำแบบสอบถามได้ปรับแก้และตรวจสอบความถูกต้องแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาความเชื่อมั่นและค่าอำนาจจำแนก โดยผู้วิจัยนำไปทดลองกับ คณะกรรมการชุมชนเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลจำนวน 30 คน

7. รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ทดลองใช้ และวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discrimination Power) โดยใช้วิธี Item-total Correlation มีค่าตั้งแต่ 0.48 - 0.77

8. ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)⁴ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.95

9. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ขอความร่วมมือจาก คณะกรรมการชุมชนเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ โดยแจกแบบสอบถาม จำนวน 189 ราย ดังนี้

1. ผู้วิจัย ขอให้ทางบัณฑิตวิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ทำหนังสือถึง คณะกรรมการชุมชนเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ ร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มเป้าหมาย

2. ชี้แจงวัตถุประสงค์ตลอดจนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยออกเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม กับคณะกรรมการชุมชนเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อชี้แจงและสร้างความเข้าใจในการกรอกแบบสอบถาม ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง เริ่มเก็บข้อมูล จากวันที่ 25 มกราคม 53 - 25 กุมภาพันธ์ 53 รวมระยะเวลา 30 วัน

4. ภายหลังจากเสร็จสิ้นการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามในแต่ละวัน ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม พบว่ามีความสมบูรณ์ถูกต้อง

⁴ ภาควิชาและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, พื้นฐานการวิจัยการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 2, อ่างแล้ว, หน้า 93 - 94.

5. จากการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ปรากฏว่า ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 189 ฉบับ คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของข้อมูลในแบบสอบถามทุกฉบับ
2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป
3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)
4. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ตามเกณฑ์การการแปลผลการวิเคราะห์ ดังนี้

การให้คะแนนแบบสอบถามใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

คะแนน	ความหมาย
5 หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม มากที่สุด
4 หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม มาก
3 หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม ปานกลาง
2 หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม น้อย
1 หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม น้อยที่สุด

การแปลความหมายของข้อมูล ตามเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.21 – 5.00	ระดับการมีส่วนร่วม มากที่สุด
3.41 – 4.20	ระดับการมีส่วนร่วม มาก
2.61 – 3.40	ระดับการมีส่วนร่วม ปานกลาง
1.81 – 2.60	ระดับการมีส่วนร่วม น้อย
1.00 – 1.80	ระดับการมีส่วนร่วม น้อยที่สุด

ผู้วิจัยได้กำหนดช่วงค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.80 ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงระหว่างระดับค่าเฉลี่ย (Range)} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ \text{ค่าเฉลี่ย} &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

5. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และพรรณาวิเคราะห์

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกได้ดังนี้คือ

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ได้แก่

1.1 การหาค่าอำนาจจำแนก (Discriminative Power) ของแบบสอบถามเป็นรายข้อ ใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อย่างง่าย (Simple Correlation Co-efficient) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item – total Correlation)

1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับ ใช้สถิติแอลฟา (Alpha Co-efficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 ความถี่ (Frequency)

2.2 ร้อยละ (Percentage)

$$\text{จากสูตร } P = \frac{n \times 100}{N}$$

เมื่อ P แทน ค่าร้อยละ

n แทน จำนวนข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่าง

N แทน จำนวนคน

2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean) (\bar{X})

$$\text{จากสูตร } \bar{X} = \frac{\sum X_i}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X_i$ แทน ผลของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนตัวอย่าง

2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (S.D.)

จากสูตร
$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum x)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง⁶

⁶ภาควิจัยและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, พื้นฐานการวิจัยการศึกษา, อ่างแล้ว, หน้า 93 - 94.

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัย ขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- n แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
 \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มี ผู้วิจัยขอเสนอลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านการกีฬาและนันทนาการ ด้านศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด ที่ให้ผู้ตอบแสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของคณะกรรมการชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการวิเคราะห์ปรากฏตาม ตารางที่ 4.1 - 4.3

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของคณะกรรมการชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	92	48.70
หญิง	97	51.30
รวม	189	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า คณะกรรมการชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่เพศหญิง จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 51.30 และเป็นเพศชาย จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 48.70 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของคณะกรรมการชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ 18- 35 ปี	43	22.80
อายุ 36-45 ปี	61	32.20
อายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป	85	45.00
รวม	189	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า คณะกรรมการชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่ มีอายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไปมากที่สุด จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 รองลงมา อายุ 36-45 ปี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 32.20 และมีอายุไม่เกิน 18-35 ปี น้อยที่สุด จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 22.80 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของคณะกรรมการชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์
จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา (ป. 4 หรือ ป. 6)	72	38.00
มัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า	54	28.60
มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.หรือเทียบเท่า	40	21.20
อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่า ขึ้นไป	23	12.20
รวม	189	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่า คณะกรรมการชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา (ป. 4 หรือ ป. 6) มากที่สุด จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00 รองลงมา มีระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 28.60 มีระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.หรือเทียบเท่า จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 21.20 และมีระดับการศึกษา อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่า ขึ้นไป น้อยที่สุด จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 12.20 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงาน
เทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 4.4 - 4.10

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน
ในการบริหารงานเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนใน การบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ด้านการเมืองการปกครอง	2.89	0.43	ปานกลาง
2	ด้านเศรษฐกิจ	3.01	0.54	ปานกลาง
3	ด้านสังคม	3.26	0.47	ปานกลาง
4	ด้านการศึกษา	3.13	0.55	ปานกลาง
5	ด้านการกีฬาและนันทนาการ	2.78	0.38	ปานกลาง
6	ด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	2.66	0.39	ปานกลาง
	รวม	2.96	0.35	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงาน
เทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับ
ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองการ
ปกครอง ด้านการกีฬาและนันทนาการ และด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม
และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการเมืองการปกครอง โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	ด้านการเมืองการปกครอง	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	โครงการนายกพบประชาชน	2.90	0.71	ปานกลาง
2	โครงการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรชุมชน	2.88	0.67	ปานกลาง
3	โครงการเสริมสร้างสวัสดิการชีวิตของคนในชุมชน	2.94	0.66	ปานกลาง
4	โครงการสร้างเสริมความรู้รัก สามัคคีในชุมชน	2.92	0.68	ปานกลาง
5	โครงการสวัสดิการคณะกรรมการชุมชน	2.85	0.63	ปานกลาง
รวม		2.89	0.43	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการเมืองการปกครอง โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีส่วนร่วมสูงสุด ได้แก่ ข้อ 3 โครงการเสริมสร้างสวัสดิการชีวิตของคนในชุมชน รองลงมาได้แก่ ข้อ 4 โครงการสร้างเสริมความรู้รัก สามัคคีในชุมชน ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 5 โครงการสวัสดิการคณะกรรมการชุมชน

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านเศรษฐกิจ โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	ด้านเศรษฐกิจ	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	โครงการสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน	2.96	0.70	ปานกลาง
2	โครงการสนับสนุนกลุ่มอาชีพ	3.07	0.73	ปานกลาง
3	โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาอาชีพ	3.04	0.74	ปานกลาง
4	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและทัศนศึกษา ดูงานของผู้นำชุมชน และกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน	3.02	0.72	ปานกลาง
5	โครงการปรับปรุงตลาดสดเทศบาล	3.00	0.68	ปานกลาง
รวม		3.01	0.54	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านเศรษฐกิจ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีส่วนร่วมสูงสุด ได้แก่ ข้อ 2 โครงการสนับสนุนกลุ่มอาชีพ รองลงมา ได้แก่ ข้อ 3 โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาอาชีพ ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 1 โครงการสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านสังคม โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	ด้านสังคม	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ อสม. ในเมือง	3.24	0.76	ปานกลาง
2	โครงการเยี่ยมผู้สูงอายุและผู้ป่วยในเขตเทศบาล	3.27	0.77	ปานกลาง
3	โครงการเสริมสร้างสุขภาวะแบบองค์รวม	3.22	0.75	ปานกลาง
4	โครงการแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจน	3.32	0.79	ปานกลาง
5	โครงการเตรียมความพร้อม ครอบครัวผาสุก	3.29	0.71	ปานกลาง
รวม		3.26	0.47	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านสังคม โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีส่วนร่วมสูงสุด ได้แก่ ข้อ 4 โครงการแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจน รองลงมา ได้แก่ ข้อ 5 โครงการเตรียมความพร้อม ครอบครัวผาสุก ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 3 โครงการเสริมสร้างสุขภาวะแบบองค์รวม

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการศึกษา โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	ด้านการศึกษา	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	โครงการแข่งขันคนเก่งในโรงเรียนท้องถิ่น	3.11	0.56	ปานกลาง
2	โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาในช่วงชั้นที่ 4 (ม.4 ของโรงเรียนเทศบาล 2 วัดสว่างคงคา)	3.09	0.54	ปานกลาง
3	โครงการพ่อแม่คนที่สอง	3.14	0.57	ปานกลาง
4	โครงการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมนักเรียน	3.19	0.58	ปานกลาง
5	โครงการกิจกรรมวันอำลา	3.17	0.55	ปานกลาง
รวม		3.13	0.55	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการศึกษา โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีส่วนร่วมสูงสุด ได้แก่ ข้อ 4 โครงการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมนักเรียน รองลงมา ได้แก่ ข้อ 5 โครงการกิจกรรมวันอำลา ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 2 โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาในช่วงชั้นที่ 4 (ม.4 ของโรงเรียนเทศบาล 2 วัดสว่างคงคา)

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการกีฬาและนันทนาการ โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	ด้านการกีฬาและนันทนาการ	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	โครงการกีฬาเทศบาลสัมพันธ์	2.74	0.65	ปานกลาง
2	โครงการจัดตั้งศูนย์เยาวชนต้นแบบ	2.77	0.60	ปานกลาง
3	โครงการแข่งขันกีฬากลุ่มโรงเรียนเทศบาล	2.81	0.61	ปานกลาง
4	โครงการเข้าค่ายเยาวชน	2.79	0.56	ปานกลาง
5	โครงการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ	2.83	0.59	ปานกลาง
รวม		2.78	0.38	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการกีฬาและนันทนาการ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีส่วนร่วมสูงสุด ได้แก่ ข้อ 5 โครงการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ รองลงมา ได้แก่ ข้อ 3 โครงการแข่งขันกีฬากลุ่มโรงเรียนเทศบาล ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 1 โครงการกีฬาเทศบาลสัมพันธ์

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	ด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	โครงการส่งเสริมฟื้นฟูประเพณี วัฒนธรรมไทย	2.72	0.62	ปานกลาง
2	โครงการประเพณีบุญคุ้ม	2.69	0.52	ปานกลาง
3	โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ	2.62	0.48	ปานกลาง
4	โครงการครอบครัวคุณธรรม	2.64	0.42	ปานกลาง
5	โครงการวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น	2.67	0.45	ปานกลาง
รวม		2.66	0.39	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีส่วนร่วมสูงสุด ได้แก่ ข้อ 1 โครงการส่งเสริมฟื้นฟูประเพณี วัฒนธรรมไทย รองลงมาได้แก่ ข้อ 2 โครงการประเพณีบุญคุ้ม ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 3 โครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ
ชุมชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงาน
เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์	ความถี่ (คน)
1. ด้านการเมืองการปกครอง	
1.1 คณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนใน กระบวนการเสริมสร้างประชาธิปไตย	10
1.2 คณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมความรู้รัก สามัคคีในชุมชน	9
2. ด้านเศรษฐกิจ	
2.1 คณะกรรมการ ควรสนับสนุนโครงการกองทุนสวัสดิการชุมชน	12
2.2 คณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในการปรับปรุงตลาดสดเทศบาล เช่น ล้าง ทำความสะอาดทุกวัน	11
3. ด้านสังคม	
3.1 คณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในการออกเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุและผู้ป่วยในเขต เทศบาล เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้สูงอายุและผู้ป่วย	8
3.2 คณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของ อาสาสมัครป้องกันสารพิษ (อส.ม.) ในเขตเมือง	7
4. ด้านการศึกษา	
4.1 คณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมนักเรียน เช่น การจัดกิจกรรมวันเด็ก กิจกรรมวันครู	6
4.2 คณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมเข้าร่วมกิจกรรมวันอำลาของนักเรียนที่สำเร็จ การศึกษา	5
5. ด้านการกีฬาและนันทนาการ	
5.1 คณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในการแข่งขันกีฬาเทศบาลสัมพันธ์	4
5.2 คณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในการแข่งขันกีฬากลุ่มโรงเรียนเทศบาล	3

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์	ความถี่ (คน)
6. ด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	
6.1 คณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในโครงการส่งเสริมฟื้นฟูประเพณี วัฒนธรรม ไทย เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีวันเข้าพรรษา	2
6.2 คณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ	1
รวม	78

จากตารางที่ 4.11 พบว่า คณะกรรมการชุมชน ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของ
คณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เรียงตามลำดับ
ความถี่สูงสุดไปหาลำดับ ดังนี้คือ

ด้านเศรษฐกิจ คณะกรรมการ ควรสนับสนุนโครงการกองทุนสวัสดิการชุมชน มีความถี่
จำนวน 12 คน และคณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในปรับปรุงตลาดสดเทศบาล เช่น ดำเนินการ
สะอาดทุกวัน มีความถี่ จำนวน 11 คน

ด้านการเมืองการปกครอง คณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน
ในกระบวนการเสริมสร้างประชาธิปไตย มีความถี่ จำนวน 10 คน และคณะกรรมการ ควรมีส่วน
ร่วมในการสร้างเสริมความรู้รัก สามัคคีในชุมชน มีความถี่ จำนวน 9 คน

ด้านสังคม คณะกรรมการ ควรมีความร่วมมือการออกเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุและผู้ป่วยในเขตเทศบาล
เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้สูงอายุและผู้ป่วย มีความถี่จำนวน 8 คน และคณะกรรมการ
ควรมีการส่งเสริมและเพื่อพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครป้องกันสาธารณสุข (อสม.) ในเขตเมืองมี
ความถี่ จำนวน 7 คน

ด้านการศึกษา คณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมของ
นักเรียน เช่น การจัดกิจกรรมวันเด็ก กิจกรรมวันครู มีความถี่ จำนวน 6 คน และคณะกรรมการ ควร
มีส่วนเข้าร่วมกิจกรรมวันอำลาของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา มีความถี่ จำนวน 5 คน

ด้านการกีฬาและนันทนาการ คณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในการแข่งขันกีฬาเทศบาล
สัมพันธ์ มีความถี่ จำนวน 4 คน และคณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในการแข่งขันกีฬากลุ่มโรงเรียน
เทศบาล มีความถี่ จำนวน 3 คน

ด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น คณะกรรมการ
ควรมีส่วนร่วมในโครงการส่งเสริมฟื้นฟูประเพณี วัฒนธรรมไทย เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณี

วันเข้าพรรษา มีความดี จำนวน 2 คน และคณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในโครงการ โรงเรียนวิถี
พุทธ มีความดี จำนวน 1 คน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการชุมชน มีอายุ 18 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 189 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบแสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) t-test และ F-test (ANOVA) โดยนำเสนอสรุปผลการวิจัยเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย ปราบกฏผลดังนี้คือ

5.1.1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่าคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่เป็นหญิง มีอายุ 46 ปีขึ้นไป และมีระดับการศึกษา ประถมศึกษา (ป. 4 หรือ ป. 6) ตามลำดับ

5.1.2 ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าต่ำสุด ได้แก่ ด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านการกีฬาและนันทนาการ และด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

ด้านการเมืองการปกครอง โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีส่วนร่วมสูงสุด ได้แก่ ข้อ 3 โครงการเสริมสร้างสวัสดิการชีวิตของคนในชุมชน รองลงมาได้แก่ ข้อ 4 โครงการสร้างเสริมความรู้รัก สามัคคีในชุมชน ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 5 โครงการสวัสดิการคณะกรรมการชุมชน

ด้านเศรษฐกิจ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีส่วนร่วมสูงสุด ได้แก่ ข้อ 2 โครงการสนับสนุนกลุ่มอาชีพ รองลงมา ได้แก่ ข้อ 3 โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาอาชีพ ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 1 โครงการสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน

ด้านสังคม โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีส่วนร่วมสูงสุด ได้แก่ ข้อ 4 โครงการแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจน รองลงมา ได้แก่ ข้อ 5 โครงการเตรียมความพร้อม ครอบครัวผาสุก ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 3 โครงการเสริมสร้างสุขภาวะแบบองค์รวม

ด้านการศึกษา โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีส่วนร่วมสูงสุด ได้แก่ ข้อ 4 โครงการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมนักเรียน รองลงมา ได้แก่ ข้อ 5 โครงการกิจกรรมวันอาลา ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 2 โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาในช่วงชั้นที่ 4 (ม.4 ของโรงเรียนเทศบาล 2 วัดสว่างคงคา)

ด้านการกีฬาและนันทนาการ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีส่วนร่วมสูงสุด ได้แก่ ข้อ 5 โครงการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ รองลงมา ได้แก่ ข้อ 3 โครงการแข่งขันกีฬา กลุ่มโรงเรียนเทศบาล ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 1 โครงการกีฬาเทศบาลสัมพันธ์

ด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีส่วนร่วมสูงสุด ได้แก่ ข้อ 1 โครงการส่งเสริมฟื้นฟู

ประเพณี วัฒนธรรมไทย รองลงมา ได้แก่ ข้อ 2 โครงการประเพณีบุญคุ้ม ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 3 โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ

5.1.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเรียง ลำดับความถี่สูงสุดไปหาลำดับต่ำสุด ดังนี้คือ

ด้านเศรษฐกิจ คณะกรรมการ ควรสนับสนุนโครงการกองทุนสวัสดิการชุมชน มีความถี่ จำนวน 12 คน และคณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในปรับปรุงตลาดสดเทศบาล เช่น ดำเนินการทำความสะอาดทุกวัน มีความถี่ จำนวน 11 คน

ด้านการเมืองการปกครอง คณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในกระบวนการเสริมสร้างประชาธิปไตย มีความถี่ จำนวน 10 คน และคณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมความรู้รัก สามัคคีในชุมชน มีความถี่ จำนวน 9 คน

ด้านสังคม คณะกรรมการ ควรมีความร่วมมือการออกเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุและผู้ป่วยในเขตเทศบาล เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้สูงอายุและผู้ป่วย มีความถี่จำนวน 8 คน และคณะกรรมการ ควรมีการส่งเสริมและเพื่อพัฒนาสภาพของอาสาสมัครป้องกันสาธารณสุข (อสม.) ในเขตเมืองมีความถี่ จำนวน 7 คน

ด้านการศึกษา คณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมของนักเรียน เช่น การจัดกิจกรรมวันเด็ก กิจกรรมวันครู มีความถี่ จำนวน 6 คน และคณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมเข้าร่วมกิจกรรมวันอาลาของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา มีความถี่ จำนวน 5 คน

ด้านการกีฬาและนันทนาการ คณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในการแข่งขันกีฬาเทศบาล สัมพันธ์ มีความถี่ จำนวน 4 คน และคณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในการแข่งขันกีฬากลุ่มโรงเรียนเทศบาล มีความถี่ จำนวน 3 คน

ด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น คณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในโครงการส่งเสริมฟื้นฟูประเพณี วัฒนธรรมไทย เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีวันเข้าพรรษา มีความถี่ จำนวน 2 คน และคณะกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ มีความถี่ จำนวน 1 คน

5.2 อภิปรายผล

ผู้วิจัย ได้อธิบายผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

5.2.1 จากผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเป็นเพราะ 1) คณะกรรมการชุมชน ยังไม่ค่อยมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์เท่าใดนัก เช่น ด้านการเมืองการปกครอง พบว่า โครงการเสริมสร้างสวัสดิการชีวิตของคนในชุมชน คณะกรรมการชุมชน ก็ยังไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างสวัสดิการชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น ด้านเศรษฐกิจ พบว่า คณะกรรมการ ขาดการมีส่วนร่วมในโครงการสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน ยังไม่มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการให้แก่ทุกชุมชน ด้านสังคม พบว่า โครงการแก้ไขปัญหาดังคมและความยากจน คณะกรรมการ ก็ยังไม่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดังคมเท่าใดนัก ด้านการศึกษา พบว่า โครงการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมนักเรียน คณะกรรมการ ยังขาดการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียน เช่น กิจกรรมวันไหว้ครู ด้านการกีฬาและนันทนาการ พบว่า คณะกรรมการ ยังขาดการมีส่วนร่วมในโครงการกีฬาเทศบาลสัมพันธ์ ด้านการศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า คณะกรรมการ ยังขาดส่งเสริมฟื้นฟูประเพณี วัฒนธรรมไทย เช่น กิจกรรมเข้าวัดฟังธรรมในวันพระ เป็นต้น 2) คณะกรรมการชุมชน ส่วนใหญ่ มีอาชีพเกษตรกรหรือลูกจ้าง งานประจำคือการทำงานไปทำการเกษตรหรือรับจ้าง ทำให้ไม่มีเวลาเข้าร่วมประชุม ร่วมตรวจสอบการบริหารงานของเทศบาล 3) ทางเทศบาล ไม่ได้จัดสรรเบี้ยเลี้ยงในการเข้าร่วมประชุมในการบริหารจัดการเทศบาล ทำให้คณะกรรมการ ไม่ค่อยให้ความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรมในการบริหารงานของเทศบาล

จากเหตุผลดังกล่าว จึงน่าจะเป็นเหตุให้ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการวิจัยในประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทานตะวัน อินทร์จันทร์ ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยในเขตเทศบาลเมืองลำพูน พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อย ในเขตเทศบาลเมืองลำพูน อยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมชาย ศิริสมบัติ ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาล ไปสู่เมืองน่าอยู่ : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาล ไปสู่เมืองน่าอยู่ อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านที่ได้รับการมีส่วนร่วมจากคณะกรรมการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสังคม ผลที่ปรากฏเช่นนี้ อาจเป็นเพราะ

- 1) คณะกรรมการ ได้มีส่วนร่วมในโครงการเสริมสร้างสุขภาวะแบบองค์รวมให้แก่ประชาชนในชุมชน เช่น ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น
- 2) คณะกรรมการ ได้มีส่วนร่วมในโครงการเตรียมความพร้อม เพื่อสร้างครอบครัวให้ผาสุก เช่น รณรงค์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของครอบครัว
- 3) คณะกรรมการ ได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและให้การช่วยเหลือแก่ เด็ก สตรี ผู้สูงอายุคนพิการ และผู้ด้อยโอกาส

ผลการวิจัยในประเด็นนี้ สอดคล้องกับการวิจัยของ ทานตะวัน อินทร์จันทร์ ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยในเขตเทศบาลเมืองลำพูน พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อย ในเขตเทศบาลเมืองลำพูน อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่รับการมีส่วนร่วมสูงสุด ได้แก่ ด้านสังคม แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมชาย ศิริสมบัติ ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลไปสู่เมืองน่าอยู่ : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลไปสู่เมืองน่าอยู่ อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่รับการมีส่วนร่วมสูงสุด ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์การศาสนา

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ได้รับการมีส่วนร่วมจากคณะกรรมการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลปรากฏเช่นนี้ อาจเป็นเพราะ

- 1) การจัดประชุมโครงการส่งเสริมฟื้นฟูประเพณี วัฒนธรรมไทยของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่จะจัดประชุมในช่วงวันจันทร์ ซึ่งคณะกรรมการส่วนใหญ่ มีอาชีพเกษตรกร ไม่ว่างในช่วงวันดังกล่าว
- 2) คณะกรรมการ ไม่ค่อยได้ร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ เพราะเห็นว่าเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ในการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน
- 3) คณะกรรมการ เห็นว่าเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ได้จัดสรรงบประมาณด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้แก่ชุมชนต่าง ๆ เข้าร่วมกิจกรรม ไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม ทำให้คณะกรรมการ ขาดการมีส่วนร่วมในด้านนี้

ผลการวิจัยในประเด็นนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภชัย ศรีทศ ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองชลบุรี ผลการศึกษา พบว่า

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่ได้รับการมีส่วนร่วมต่ำสุด ได้แก่ ด้านศาสนา แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธรรมจรรย์ ตูลยธารง ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมเทศบาลตำบลบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่ได้รับการมีส่วนร่วมต่ำสุด ได้แก่ ด้านสังคม และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

ด้านการเมืองการปกครอง โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับเฉพาะข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 3 โครงการเสริมสร้างสวัสดิการชีวิตของคนในชุมชน และ ข้อ 5 โครงการสวัสดิการคณะกรรมการชุมชน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก คณะกรรมการชุมชน เห็นว่า โครงการเสริมสร้างสวัสดิการชีวิตของคนในชุมชน จะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนดีขึ้น จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ข้อ 3 ได้รับการมีส่วนร่วมสูงสุด ส่วนข้อ 5 ได้รับการมีส่วนร่วมต่ำสุด อาจเนื่องจาก เทศบาล ขาดงบประมาณในการสนับสนุนสวัสดิการให้แก่คณะกรรมการจากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ได้รับการมีส่วนร่วมต่ำสุด ผลการวิจัยในประเด็นนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ หัสไชย ปรีชา ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อย : กรณีศึกษาเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ด้านการเมืองการปกครอง มีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านเศรษฐกิจ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับเฉพาะข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ข้อ 2 โครงการสนับสนุนกลุ่มอาชีพ และข้อ 1 โครงการสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน อาจเนื่องจาก คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มปลูกพืชสมุนไพร กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง เป็นต้น จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ข้อ 2 ได้รับการมีส่วนร่วมสูงสุด ส่วนข้อ 1 ได้รับการมีส่วนร่วมต่ำสุด อาจเนื่องจาก ยังขาดงบประมาณในการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนจากเทศบาล ทำให้คณะกรรมการไม่มีแรงจูงใจในการผลักดันโครงการ จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ได้รับการมีส่วนร่วมต่ำสุด ผลการวิจัยในประเด็นนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ หัสไชย ปรีชา ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อย : กรณีศึกษาเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ด้านเศรษฐกิจ มีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านสังคม โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับเฉพาะข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 4 โครงการแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจนในชุมชน และ ข้อ 3 โครงการเสริมสร้างสุขภาวะแบบองค์รวม อาจเนื่องจาก คณะกรรมการ ต้องการแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจนในชุมชนให้หมดสิ้น จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ข้อ 4 ได้รับการมีส่วนร่วมสูงสุด ส่วนข้อ 3 ได้รับการมีส่วนร่วมต่ำสุด อาจเนื่องจาก โครงการเสริมสร้างสุขภาวะ

แบบองค์รวม ขาดความชัดเจนในแผนการดำเนินงาน จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ได้รับการมีส่วนร่วมต่ำสุด ผลการวิจัยในประเด็นนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทานตะวัน อินทร์จันทร์ ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยในเขตเทศบาลเมืองลำพูน พบว่า ด้านสังคม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการศึกษา โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับเฉพาะข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 4 โครงการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมนักเรียน และข้อ 2 โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาในช่วงชั้นที่ 4 (ม.4 ของโรงเรียนเทศบาล 2 วัดสว่างคงคา) ทั้งนี้ อาจเนื่องจาก คณะกรรมการ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมนักเรียน เช่น จัดกิจกรรมกีฬาของโรงเรียนสังกัดเทศบาล จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ข้อ 4 ได้รับการมีส่วนร่วมสูงสุด ส่วนข้อ 2 ได้รับการมีส่วนร่วมต่ำสุด อาจเนื่องจาก โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาในช่วงชั้นที่ 4 (ม.4 ของโรงเรียนเทศบาล 2 วัดสว่างคงคา) ขาดการประชาสัมพันธ์ให้คณะกรรมการได้รับทราบ จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ได้รับการมีส่วนร่วมต่ำสุด ซึ่งผลการวิจัยในประเด็นนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทานตะวัน อินทร์จันทร์ ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยในเขตเทศบาลเมืองลำพูน พบว่า ด้านสังคม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการศึกษาและนันทนาการ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับเฉพาะข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 5 โครงการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ และข้อ 1 โครงการกีฬาเทศบาลสัมพันธ์ อาจเนื่องจาก คณะกรรมการ ได้เข้าร่วมในการจัดงานวันเด็กแห่งชาติเป็นประจำทุกปี จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ข้อ 5 ได้รับการมีส่วนร่วมสูงสุด ส่วนข้อ 1 ได้รับการมีส่วนร่วมต่ำสุด อาจเนื่องจาก ไม่มีการแจ้งประชาสัมพันธ์โครงการจากเทศบาล ให้แก่คณะกรรมการชุมชนได้รับทราบ จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ได้รับการมีส่วนร่วมต่ำสุด ผลการวิจัยในประเด็นนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภชัย ตรีทศ ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองชลบุรี พบว่า ด้านการศึกษาและนันทนาการ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับเฉพาะข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 1 โครงการส่งเสริมฟื้นฟูประเพณี วัฒนธรรมไทย และข้อ 3 โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ อาจเนื่องจาก อาจเนื่องจาก คณะกรรมการ ได้เข้าร่วมในการจัดโครงการส่งเสริมฟื้นฟูประเพณี วัฒนธรรมไทยเป็นประจำทุกปี จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ข้อ 1 ได้รับการมีส่วนร่วมสูงสุด ส่วนข้อ 3 ได้รับการมีส่วนร่วมต่ำสุด อาจเนื่องจาก คณะกรรมการชุมชน มีความเห็นว่า โครงการ

โรงเรียนวิถิพุทธ ควรให้พระภิกษุสงฆ์ เป็นผู้จัดอบรมโครงการ ทำให้คณะกรรมการ ไม่ให้ความสนใจโครงการเท่าที่ควร จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ได้รับการมีส่วนร่วมต่ำสุด ผลการวิจัยในประเด็นนี้ สอดคล้องกับผล การวิจัยของ สุภชัย ตรีทศ ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองชลบุรี พบว่า ด้านศาสนา มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นคณะกรรมการชุมชนต้องพัฒนาและปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาล เพื่อให้ได้รับการมีส่วนร่วมในระดับมาก หรือมากที่สุดในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก เพราะได้รับค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และเพื่อเป็นการทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้อยู่คู่ชุมชนต่อไป

2) ผลการวิจัย การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการเมืองการปกครอง ควรสนับสนุนข้อ 3 โครงการเสริมสร้างสวัสดิการชีวิตของคนในชุมชน เนื่องจากได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุด และเพื่อเป็นการรักษามาตรฐานให้อยู่ในระดับดีเช่นเดิม และควรปรับปรุง ข้อ 5 โครงการสวัสดิการคณะกรรมการชุมชน เนื่องจากได้รับค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านเศรษฐกิจ ควรสนับสนุนข้อ 2 โครงการสนับสนุนกลุ่มอาชีพ เนื่องจากได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุด และเพื่อเป็นการรักษามาตรฐานให้อยู่ในระดับดีเช่นเดิม และควรปรับปรุง ข้อ 1 โครงการสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน เนื่องจากได้รับค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านสังคม ควรสนับสนุน ข้อ 4 โครงการแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจน เนื่องจากได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุด และเพื่อเป็นการรักษามาตรฐานให้อยู่ในระดับดีเช่นเดิม และควรปรับปรุง ข้อ 3 โครงการเสริมสร้างสุขภาวะแบบองค์รวม เนื่องจากได้รับค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านการศึกษา ควรสนับสนุน ข้อ 4 โครงการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมนักเรียน เนื่องจาก ได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุด และเพื่อเป็นการรักษามาตรฐานให้อยู่ในระดับดีเช่นเดิม และควรได้ปรับปรุง ข้อ 2 โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาในช่วงชั้นที่ 4 (ม.4 ของโรงเรียนเทศบาล 2 วัดสว่างคงคา) เนื่องจากได้รับค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านการกีฬาและนันทนาการ ควรสนับสนุนในข้อ 5 โครงการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ เนื่องจากได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุด และเพื่อเป็นการรักษามาตรฐานให้อยู่ในระดับดีเช่นเดิม และควรได้ปรับปรุง ข้อ 1 โครงการกีฬาเทศบาลสัมพันธ์ เนื่องจากได้รับค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรสนับสนุน ข้อ 1 โครงการส่งเสริมฟื้นฟูประเพณี วัฒนธรรมไทย เนื่องจากได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุด และเพื่อเป็นการรักษามาตรฐานให้อยู่ในระดับดีเช่นเดิม และควรปรับปรุง ข้อ 3 โครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ เนื่องจากได้รับค่าเฉลี่ยต่ำสุด

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ผลการวิจัย พบว่า ด้านที่ได้รับการมีส่วนร่วมจากคณะกรรมการชุมชนน้อยที่สุด คือ ด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเด็นที่เกี่ยวกับโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ ดังนั้นควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ต่อโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อหาสาเหตุ ปัญหาและ แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ทั้งนี้ เพื่อจะได้ทราบข้อมูลเชิงลึก และจะนำไปปรับปรุงแก้ไขการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

2) ควรศึกษาเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ กับ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เพื่อจะได้ทราบข้อดี ข้อด้อย ข้อแตกต่างกัน ระหว่างองค์กร และนำข้อด้อยที่ได้รับจากการศึกษา มาปรับปรุงเพื่อให้การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสมาชิกต่อไป

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

1) หนังสือทั่วไป

โกวิทย์ พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2546.

ชวงส์ ฉายะบุตร. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่นกรมการปกครอง, 2539.

ถวิลดี บุรีกุล. แนวคิดของการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : เอ.อาร์. บีซีเนส, 2543.

ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภาคการพิมพ์, 2547.

เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์. แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2553 – 2555). กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2552.

ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหารการศึกษาการจัดการแผนใหม่. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2530.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. กลวิธี แนวทาง วิธีการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภาคการพิมพ์, 2527.

ประหยัด หงส์ทองคำ. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : พีระพัชรา, 2532.

ภาควิชาและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2548.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : บริษัทนานมีบุ๊คพับลิเคชันส์ จำกัด. 2546.

วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ. การเมืองและการปกครองไทย. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2549.

สงศรี ชมพวงศ์. การวิจัย. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2549.

สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์. ข้อมูลทะเบียนราษฎรประจำปี พ.ศ. 2553. กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2552.

อุทัย หิรัญโต. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓.

2) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

- จันทร์จิรา พรหมเทพ. “การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการบริหารของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”. การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2548.
- ชวลิต เกตุมงคลสินธุ์. “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม : ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนในเขตราชวัชรบุรณะ กรุงเทพมหานคร”. การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2548.
- จิตา จิตรตั้งตรง. “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549 - 2551) เทศบาลเมืองชลบุรี”. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- ทานตะวัน อินทร์จันทร์. “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยในเขตเทศบาลเมืองลำพูน”. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.
- ธนวัฒน์ คำภีลานนท์. “การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี”. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2550.
- ธรรมจรรย์ ตูลย์ธำรง. “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษา เทศบาลภายในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”. การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.
- ปรินดา ธีรศิลาเวทย์. “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองมหาสารคาม”. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2550.
- ปรีดา เจษฎาวรางกูล. “การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น”. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- พิเชษฐ จันทสา. “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์”. สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.

ภูวดล หมั่นสีพรม. “การบริหาร โดยการมีส่วนร่วมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2546.

รวีพรรณ ไชยพันธ์. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ : ศึกษากรณีบ้านหนองห้าง ตำบลหนองห้าง อำเภอภูผามาศ จังหวัดอุดรธานี”. สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.

สถาบันดำรงราชานุภาพ. แนวทางการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแบบมีส่วนร่วม. รายงานการวิจัย. เอกสารวิชาการ สคร. 08 /2542. กรุงเทพมหานคร : สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2542.

สมชาย ศิริสมบัติ. “การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลไปสู่เมืองน่าอยู่ : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี”. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545.

เสาวณี รัตนานิกม. “ความพร้อมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาฬสินธุ์”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2547.

สุภารัตน์ อาษาไชย. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์”. สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.

สุภชัย ตริทศ. “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองชลบุรี”. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2546.

หัสไชย ปรีชา. “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อย : กรณีศึกษาเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2548.

อนันต์ อรรถเศรษฐัง. “ปัญหาการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์”. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.

2. ภาษาอังกฤษ

Books

Uphoff, N.T., Cohen. J.M and Goldsmith, A. **Feasibility and Application of Rural Development Participation** : A State of the Art Paper. Cornell University : Rural Development Committee, 1991.

Yamane, Taro. **Statistics : An Introductory Analysis**, 2nd Ed., New York : Harper and Row, 1967.

ภาคผนวก

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

พระณานิพิทย์ อินุทจारी

การศึกษา ศน.บ. (ภาษาอังกฤษ) ศศ.ม.(พุทธศาสนศึกษา)
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระปลัดชาญชัย ฌาณธัมโม

การศึกษา ศน.บ. (รัฐศาสตร์การปกครอง) กศ.ม. (บริหารการศึกษา)
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

นางอุบลรัตน์ เปี้ยจำปา

การศึกษา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตำแหน่ง รองปลัดเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ที่ ศธ ๖๐๒๐(๘ ๓)/ว ๑๘๘

วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย
๘๔/๑ ถนนถิ่นานนท์ ตำบลกาฬสินธุ์
อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ๔๖๐๐๐

๒๒ มีนาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน/เจริญพร พระณาภิทัย อินทจารี

ด้วย นายวรวิทย์ กูอวด นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา รัฐศาสตรการปกครอง วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล : ศึกษากรณีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขออนุโมทนาขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระปรีชิตสารเวทย์)

รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ
วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษามัธยมศึกษาวิทยาลัย

โทร. ๐-๔๓๘๑-๕๓๖๓

ที่ ศธ ๖๐๒๐(๔.๓)ว ๑๔๘

วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย
๔๔/๑ ถนนถิ่นามนทร์ ตำบลกาฬสินธุ์
อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ๔๖๐๐๐

๒๒ มีนาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน/เจริญพร..... พระปลัดชาตรีชัย ฉานะสิม โนน

ด้วย นายวรวิทย์ อุอวด นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตรการปกครอง วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล : ศึกษากรณีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระปริยัติสารเวที)

รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ
วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษานานาชาติวิทยาลัย

โทร. ๐-๔๓๘๑-๕๓๖๓

ที่ กธ ๖๐๒๐(๔.๓)/ว ๑๘๘

วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย
๘๔/๑ ถนนดินนาบนท์ ตำบลกาฬสินธุ์
อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ๔๖๐๐๐

๒๒ มีนาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน/เจริญพร.....นางอุบลวิทย์ เบ็ญจำปา.....

ด้วย นายวรวิทย์ ภูอวด นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล : ศึกษากรณีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระปริยัติสารเวที)

รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ
วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๔๓๘๑-๕๓๕๓

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ศธ ๖๐๒๐(๔.๓)/๑๔๔

๒๑๕๖
๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๑
วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย
๘๔/๑ ถนนดินนาหน่ ตำบลกาฬสินธุ์
อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ๔๖๐๐๐

๒๒ มีนาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร.....นายกเทศมนตรี เมืองกาฬสินธุ์.....

ด้วย นายวรวิทย์ ภูอวด นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย กำลังอยู่ในระหว่างทำสารนิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ในการบริหารงานเทศบาล : ศึกษากรณีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาดังกล่าว ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วนวันเวลานั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรงในภายหลัง

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดทราบ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

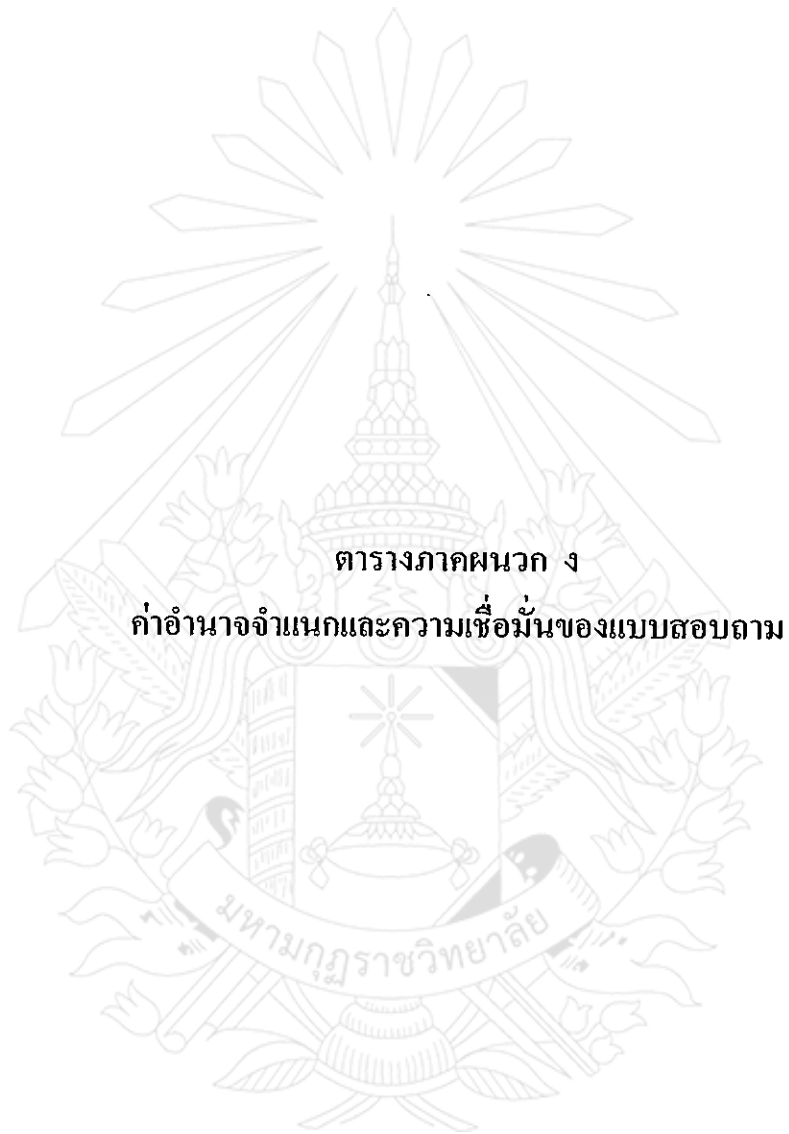
เจริญพร

(พระปริยัติสารเวที)

รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ
วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๔๓๘๑-๕๓๕๓

ตารางภาคผนวก ง

คำอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตารางภาคผนวก ง แสดงค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Item	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ข้อ 1	85.98	105.292	.605	.	.904
ข้อ 2	86.01	106.399	.595	.	.905
ข้อ 3	85.94	106.672	.625	.	.905
ข้อ 4	85.97	107.212	.614	.	.906
ข้อ 5	86.03	106.371	.583	.	.905
ข้อ 6	85.93	104.335	.632	.	.903
ข้อ 7	85.81	106.035	.675	.	.905
ข้อ 8	85.85	104.035	.666	.	.903
ข้อ 9	85.87	103.966	.651	.	.903
ข้อ 10	85.88	106.689	.646	.	.906
ข้อ 11	85.64	107.604	.744	.	.908
ข้อ 12	85.61	107.206	.754	.	.907
ข้อ 13	85.67	106.798	.734	.	.907
ข้อ 14	85.57	108.258	.773	.	.951
ข้อ 15	85.59	107.594	.764	.	.956
ข้อ 16	85.78	105.578	.695	.	.957
ข้อ 17	85.79	105.782	.685	.	.959
ข้อ 18	85.74	103.651	.706	.	.954
ข้อ 19	85.69	105.554	.725	.	.956
ข้อ 20	85.71	105.673	.715	.	.952
ข้อ 21	86.14	106.506	.530	.	.953

ตารางภาคผนวก ง (ต่อ)

Item	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ข้อ 22	86.12	107.210	.549	.	.951
ข้อ 23	86.07	105.501	.562	.	.957
ข้อ 24	86.10	109.704	.553	.	.956
ข้อ 25	86.05	105.635	.576	.	.955
ข้อ 26	86.16	107.297	.525	.	.954
ข้อ 27	86.19	108.229	.515	.	.953
ข้อ 28	86.26	109.940	.483	.	.952
ข้อ 29	86.24	108.185	.498	.	.959
ข้อ 30	86.22	108.841	.504	.	.956

ภาคผนวก จ
แบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

แบบสอบถาม**เรื่อง**

**การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณี
เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์**

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้ ใช้เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของ
คณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัด
กาฬสินธุ์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศาสตราจารย์ศึกษาศาสตร์ สาขา
รัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาเขตกาฬสินธุ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 วิจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ
และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล : ศึกษา
เฉพาะกรณีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 30 ข้อ แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้าน
การเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านการกีฬาและนันทนาการ และ
ด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงาน
เทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ในการตอบแบบสอบถามนี้ ขอความกรุณาจากท่านตอบให้ครบทุกข้อ คำตอบของท่าน จะ
นำไปวิเคราะห์ในภาพรวม จึงไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อท่านแต่อย่างใด และขอขอบพระคุณเป็น
อย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นายวรวิทย์ ภูอวด

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขารัฐศาสตร์การปกครอง
มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาเขตกาฬสินธุ์

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ให้ตรงกับข้อมูลจริงของท่านให้มากที่สุด

1. เพศ

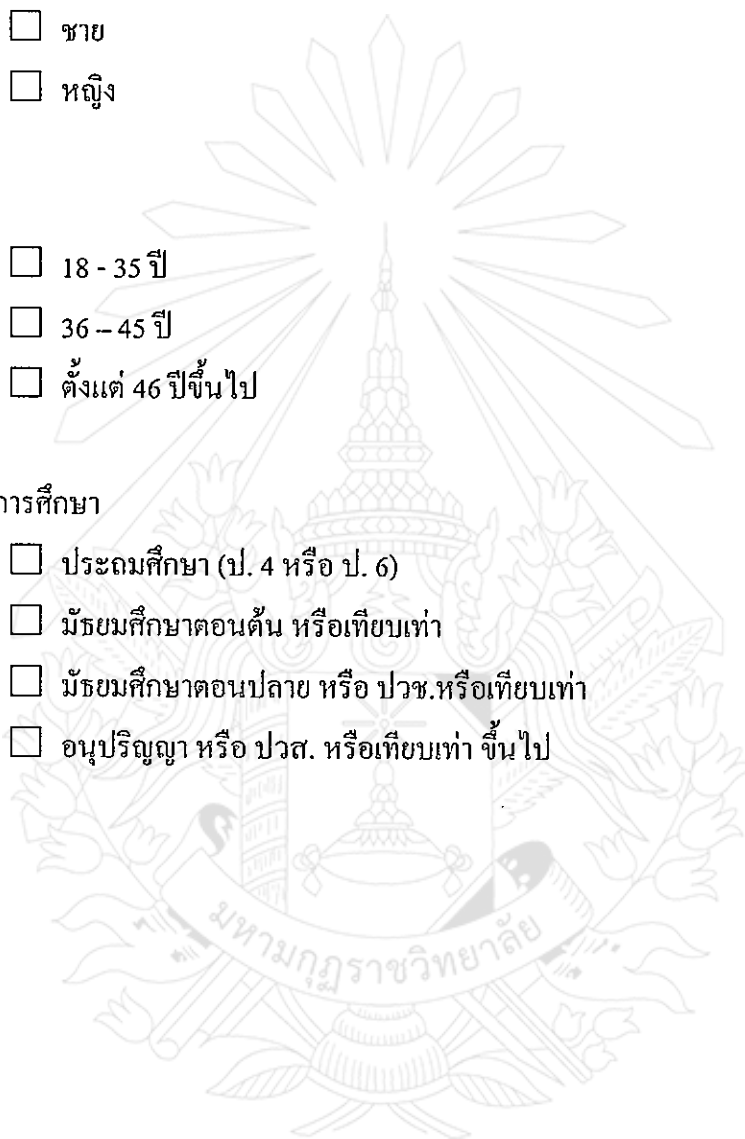
- ชาย
 หญิง

2. อายุ

- 18 - 35 ปี
 36 - 45 ปี
 ตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- ประถมศึกษา (ป. 4 หรือ ป. 6)
 มัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า
 มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. หรือเทียบเท่า
 อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่า ขึ้นไป

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงานเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการมีส่วนร่วม ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด เพียงช่องใดช่องหนึ่งเท่านั้น

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงาน เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านการเมืองการปกครอง						
1	ได้ร่วมโครงการนายกพบประชาชน					
2	ได้ร่วมโครงการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรชุมชน					
3	ได้ร่วมโครงการเสริมสร้างสวัสดิการชีวิตของคนในชุมชน					
4	ได้ร่วมโครงการสร้างเสริมความรู้รัก สามัคคีในชุมชน					
5	ได้ร่วมโครงการสวัสดิการคณะกรรมการชุมชน					
2. ด้านเศรษฐกิจ						
1	ได้ร่วมโครงการสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน					
2	ได้ร่วมโครงการสนับสนุนกลุ่มอาชีพ					
3	ได้ร่วมโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาอาชีพ					
4	ได้ร่วมโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและทัศนศึกษาดูงานของผู้นำชุมชน และกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน					
5	ได้ร่วมโครงการปรับปรุงตลาดสดเทศบาล					
3. ด้านสังคม						
1	ได้ร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ อสม. ในเมือง					
2	ได้ร่วมโครงการเยี่ยมผู้สูงอายุและผู้ป่วยในเขตเทศบาล					
3	ได้ร่วมโครงการเสริมสร้างสุขภาวะแบบองค์รวม					
4	ได้ร่วมโครงการแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจน					
5	ได้ร่วมโครงการเตรียมความพร้อม ครอบครัวผาสุก					

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารงาน เทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. ด้านการศึกษา						
1	ได้ร่วม โครงการแข่งขันคนเก่งในโรงเรียนท้องถิ่น					
2	ได้ร่วม โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาในช่วงชั้นที่ 4 (ม.4 ของ โรงเรียนเทศบาล 2 วัดสว่างคงคา)					
3	ได้ร่วม โครงการพ่อแม่คนที่สอง					
4	ได้ร่วม โครงการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมนักเรียน					
5	ได้ร่วม โครงการกิจกรรมวันอำลา					
5. ด้านการกีฬาและนันทนาการ						
1	ได้ร่วม โครงการกีฬาเทศบาลสัมพันธ์					
2	ได้ร่วม โครงการจัดตั้งศูนย์เยาวชนต้นแบบ					
3	ได้ร่วม โครงการแข่งขันกีฬากลุ่ม โรงเรียนเทศบาล					
4	ได้ร่วม โครงการเข้าค่ายเยาวชน					
5	ได้ร่วม โครงการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ					
6. ด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น						
1	ได้ร่วม โครงการส่งเสริมฟื้นฟูประเพณี วัฒนธรรม ไทย					
2	ได้ร่วม โครงการประเพณีบุญคุ้ม					
3	ได้ร่วม โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ					
4	ได้ร่วม โครงการครอบครัวคุณธรรม					
5	ได้ร่วม โครงการวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการ
บริหารงานเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

1. ด้านการเมืองการปกครอง

.....

.....

.....

2. ด้านเศรษฐกิจ

.....

.....

.....

3. ด้านสังคม

.....

.....

.....

4. ด้านการศึกษา

.....

.....

.....

5. ด้านการกีฬาและนันทนาการ

.....

.....

.....

6. ด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่าน ที่ตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ - สกุล : นายวรวิทย์ ภูอวด
- วัน เดือน ปีเกิด : 21 กุมภาพันธ์ 2506
- ที่อยู่ปัจจุบัน : 70/47 ถนนถีนานนท์ ตำบลกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46000
- การศึกษา
- พ.ศ. 2524 : มัธยมศึกษาปีที่ 5 (ม.ศ. 5) โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
 - พ.ศ. 2529 : วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาสัตวศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบางพระ
 - พ.ศ. 2546 : รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รป.บ.) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
 - พ.ศ. 2553 : ศาสตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) สาขารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- ตำแหน่ง : นักบริหารงานสวัสดิการสังคม ระดับ 7 (รักษาการณ์ ผู้อำนวยการ กองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์)
- สถานที่ทำงาน : สำนักงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

